

π. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

ΟΥΝΙΑ

πρόσωπο και προσωπείο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

© Ἀποστολική Διακονία
Ἔκδοση Α' 1992

Κ.Α. 99.12.009

ISBN 960-315-048-7

ΟΥΝΙΑ (ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΕΙΟ)

1. Ὁ Θεός, Κύριος τῆς Ἱστορίας

Ἡ κατάρρευση τοῦ «ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ», τῆς κρατικῆς δηλαδή πραγματώσεως τοῦ μαρξιστικοῦ κομμουνισμοῦ, ἔκαμε κάποιους νά μιλοῦν γιά «τέλος τῆς ἱστορίας», γιά τερματισμό τῆς ἰδεολογικῆς διαπάλης. Καί ὅμως, μέ τήν ἀνοδο τοῦ ἔθνικισμοῦ καί τῶν θρησκευτικῶν φανατισμῶν, οἱ ἰδεολογικές ἀντιπαραθέσεις ἀπλῶς ἄλλαξαν περιεχόμενο καί κατευθύνσεις. Τό χειρότερο μάλιστα, μέ τίς ἀνακατατάξεις στό χώρο τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἦλθαν στήν ἐπιφάνεια παλαιές ἀντιθέσεις, πού ἡ ἀφέλεια τοῦ ἐρασιτεχνισμοῦ θεωροῦσε ὑπόθεση τοῦ παρελθόντος, πού εἶχε παρέλθει ἀνεπιστρεπτί!

Αὐτό ἀκριβῶς ἦταν τό κυρίαρχο αἶσθημα καί στό χώρο τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων. Μιά ἀνέριστη, καί γι' αὐτό ἀδικοιολόγητη, εὐφορία εἶχε ἐπικρατήσει ἤδη σέ μία ομάδα «εἰρηνιστῶν» – φιλενωτικῶν, πού ἐδειχναν νά πιστεύουν, ὅτι μέ τόν «θεολογικό Διάλογο» ἔχουμε περάσει σέ μία νέα ἐποχή, ἀληθινῆς ἐνόητος καί γνήσιας διαχριστιανικῆς ἀγάπης. Ἰδιαίτερα στή σχέση μας μέ τήν «Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία» εἶχε ἐπικρατήσει τέτοιο κλίμα αἰσιοδοξίας, ἐκφραζόμενο

καί μέ τήν κατάλληλη γλώσσα («ἀδελφή» ἢ Λατινική «Ἐκκλησία», «πρεσβύτερος ἀδελφός» ὁ Πάπας), ὥστε νά δημιουργοῦνται στούς πολλούς μέν ψευδαισθήσεις, οἱ δέ γνώστες τῆς πραγματικότητος μάταια νά συνιστοῦν αὐτοσυγκράτηση, κατηγορούμενοι ὡς κατάλοιπα τοῦ μεσαίωνα καί ἐχθροί τῆς ἀγάπης καί εἰρήνης.

Ὁ Θεός ὅμως εἶναι Κύριος τῆς ἱστορίας! Ὁ Θεός τῶν Πατέρων ἡμῶν. Ὁ Θεός ὄχι μόνο τῆς Ἀγάπης – καί μάλιστα τῆς ἀγάπης τῶν ἀνευ Ἀγάπης ἀγαπολόγων –, ἀλλά καί τῆς Ἀληθείας. Ὁ Θεός, πού γιά τή μετάνοια καί σωτηρία μας ἀποκαλύπτει τούς διαλογισμούς τῶν καρδιῶν ἡμῶν (Λουκ. 2,35) καί φωτίζει τήν τραγικότητα, στήν ὁποία περιφέρομε τήν ὑπαρξή μας. Οἱ ἐξελίξεις στήν Ἀνατολική Εὐρώπη, πού ἀκολούθησαν τήν «περεστρόϊκα», ἀπεκάλυψαν καί τό ρόλο τοῦ Βατικανοῦ στήν ἐποχή μας. Φανέρωσαν δηλαδή τό ἀληθινό του πρόσωπο καί τό ἀμετάβλητο στήν οὐσία, ἀλλά καί στίς προθέσεις καί ἐπιδιώξεις του. Ἡ ἀνάμειξή του ἐπίσης καί στή Βαλκανική, σέ σημείο μάλιστα ὑπονομεύσεως καί κατάφωρης ἀρνήσεως τῶν ἐθνικῶν μας δικαίων, ὄχι ἄδικα ἐξόργισε τόν ἐλληνικό λαό, πού ἄθελά του ἔφερε στή μνήμη τή παλαιότερη ἀνθελληνική πολιτική τοῦ Παπικοῦ Κράτους, συνειδητοποιώντας, ὅτι ὁ θεολογικός Διάλογος μαζί του ὄχι μόνο δέν ἄλλαξε τή στάση του, ἀλλά, ὅπως ἀπεδείχθη, λειτουργεῖ ὑπέρ τῶν συμφερόντων του.

Ἡ ἀνάμειξη τοῦ Βατικανοῦ στά πράγματα τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί τῆς Βαλκανικῆς καί ὁ συγκαλυπτόμενος μέ τόν θρησκευτικό μανδῦα ἐπεκτατισμός του ἔχουν ἀποσαφηνισθεῖ μέ κάθε λεπτομέρεια

ἀπό τόν διεθνή Τύπο καί τά ἄλλα μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, ὥστε νά μή μένει πιά καμιά ἀμφιβολία. Σ' αὐτήν ὅμως τήν ἀνοίκεια γιά ἓνα χῶρο, πού διεκδικεῖ τόν ἐκκλησιαστικό χαρακτήρα, δραστηριότητα κυριαρχεῖ ἓνας ὄρος, πού προκάλεσε τήν περιέργεια τῶν ἀγνοούντων καί τήν ἀγανάκτηση τῶν ἐχόντων σαφή γνώση τῆς οὐσίας τοῦ Βατικανοῦ καί τῶν μεθοδεῶν του. Πρόκειται γιά τό ὄνομα «ΟΥΝΙΑ». Δέν ἦσαν λίγοι ἐκεῖνοι στόν τόπο μας, πού ἀγνοοῦσαν ὄχι μόνο τήν δρᾶση τῆς, ἀλλά καί αὐτό τό ὄνομά τῆς. Καί τοῦτο, διότι στή Χώρα μας – εἶναι γεγονός – δέν ἔχει δοθεῖ ἢ εὐκαιρία στήν Οὐνία νά ἀναπτύξει δραστηριότητα, ἀνάλογη μέ ἐκείνη, πού ἀναπτύσσει στίς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί τῆς Μ. Ἀνατολῆς.

Τήν οὐσία τῆς Οὐνίας, καί κυρίως τή δρᾶση τοῦ Βατικανοῦ (καί μέσῳ αὐτῆς, θά προσπαθήσουμε νά ἀποσαφηνίσουμε στά ἐπόμενα. Δέν θά ἐπιμείνουμε τόσο στή καταγραφή γεγονότων ἢ στήν ἀνάλυσή τους, ἀλλά θά ἐπιχειρήσουμε μιά διάγνωση μέσα ἀπό τά γεγονότα καί ὄχι μόνο στή συγχρονία, ἀλλά καί τή διαχρονία τους. Βέβαια, εἶναι ἀνάγκη νά τονισθεῖ, ὅτι στό διάστημα τοῦ μεσοπολέμου ἡ Οὐνία εἶχε ἀπασχολήσει καί τήν ἐλληνική κοινή γνώμη, ἀλλά καί τή Δικαιοσύνη, καί γι' αὐτά μπορεῖ κανεῖς νά συμβουλευθεῖ τή παρατιθεμένη στό τέλος βιβλιογραφία. Ἡ σημερινή ὅμως ἀνάδυσή τῆς στό προσκήνιο, πού συμπίπτει μέ τήν ἐποχή τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου μας μέ τή «Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία», ἀνοίγει μιά πολύ ἐνδιαφέρουσα προοπτική, μέσα ἀπό τήν ὁποία μπορεῖ νά ἐπανεκτιμηθεῖ καί αὐτός ὁ θεολογικός Διάλογος καί ἡ σκοπιμότητά του.

2. Ἡ «Οὐνία»

Λέγοντας «Οὐνία», ἐννοοῦμε ἓνα θρησκευτικοπολιτικό σχῆμα, πού ἐπινοήθηκε ἀπό τόν Παπισμό γιά τόν ἐκδυτικισμό τῆς μή λατινικῆς Ἀνατολῆς, τήν πνευματικοπολιτική ὑποταγή τῆς στήν ἐξουσία τοῦ Πάπα. Συνδέεται, δηλαδή, μέ τήν ἐπεκτατική πολιτική τοῦ Παπισμοῦ, τῆς συνεπέστερης ἐκφράσης τοῦ εὐρωπαϊκοῦ φεουδαρχισμοῦ, ὁ ὁποῖος μέ τό Κράτος τοῦ Βατικανοῦ συνεχίζεται ὡς τίς ἡμέρες μας. Βέβαια, πρέπει νά γίνεται κάποια διάκριση σέ διάφορες φάσεις, πού παρOUSIÁZEI ἱστορικά ἢ ὑπόθεση τῆς «Οὐνίας». Διότι τοῦ συγκεκριμένου ἱστορικοῦ σχήματος προηγείται ἡ ἰδέα καί ἡ μεθόδευση τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἀνατολῆς – καί μάλιστα τῶν Ὁρθοδόξων – στόν Πάπα, μιά μόνιμη τάση τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας μετά τήν διαφοροποίηση καί ἀπόσχισή της ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή. Ἐκεῖ, πού ὁ ἄμεσος ἐκλατινισμός ἀποδεικνύεται δυσεπίτευκτος, ἐφαρμόζει ὁ Παπισμός τήν μέθοδο τῆς Οὐνίας, ἢ ὁποῖα ἀποδεικνύεται, ἔτσι, πανούργα ἐπιπόνηση, διότι ἡ ὑποταγή ἐπιτυγχάνεται μέ τό πρόσχημα τῆς συνέχειας καί ἐλευθερίας.

Ἡ ἐπεκτατική αὐτή κίνηση τοῦ Παπικοῦ θρόνου, ὀνομαζομένη ΟΥΝΙΑ ἢ ΟΥΝΙΤΙΣΜΟΣ στή γλώσσα μας, ὀφείλει τό ὄνομά της στή λατινική λέξη UNIO (ἐνωσις), ἀλλά μόλις τό 1596 ἔλαβε στή Πολωνία ἐπίσημα τό ὄνομα UNIA (σλαβ. UNIJA). Τό ὄνομα χρησιμοποιήθηκε τότε, γιά νά χαρακτηρισθεῖ ὄχι μόνο ἡ ἐνωτική κίνηση μέ τόν Πάπα, ἀλλά καί τό συγκεκριμένο σῶμα (κοινότητα) τῶν Ὁρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι συνοδικά ἀπεφάσισαν ὄχι τήν ὀλοτελή προσχώρησή τους στόν Παπισμό,

ἀλλά μόνο τήν ἀναγνώριση τοῦ Πάπα ὡς πνευματικῆς κορυφῆς των, διατηρώντας τά λατρευτικά καί λοιπά ἔθιμά τους καί δίνοντας, ἔτσι, ἐξωτερικά τήν ἐντύπωση τῆς συνέχειας καί παραμονῆς στό ἐθνικό πλαίσιο τους.

Ἡ διακράτηση τοῦ «ἀνατολικοῦ» ἢ «βυζαντινοῦ» «ρυθμοῦ» ἀπό τοὺς Οὐνίτες ἐξηγεῖ τά ὀνόματα βυζαντινόρρυθμοι, βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ἑλληνοόρρυθμοι, ἑλληνοκαθολικοί κ.ά., μέ τά ὁποῖα συνήθως χαρακτηρίζονται. Περισσότερο ὁμως ἀνταποκρίνεται στά πράγματα ἡ ὀνομασία «Καθολικοί τῆς Ἀνατολῆς», διότι οἱ Οὐνίτες εἶναι οὐσιαστικά παπικοί, δεχόμενοι σύνολη τή παπική διδασκαλία, καί μάλιστα τά δόγματα ἐκεῖνα, πού διαφοροποιοῦν ριζικά τόν Παπισμό ἀπό τήν Ὁρθοδοξία, καί μόνο ἐξωτερικά καί ἐπιφανειακά, μέ τήν περιβολή τῶν κληρικῶν τους καί τά ἀνατολικά ἔθιμά τους («ρυθμός»), δίνουν τήν ἀπατηλή ἐντύπωση, ὅτι παραμένουν ὀρθόδοξοι. Γι' αὐτό ὀρθότατα ὀνομάζονται ἐπίσης «Ἡνωμένοι Ρωμαιοκαθολικοί» καί «Ἐνωτικοί» (στά λατινικά: UNITI/Οὐνίτες).

3. Τό ἱστορικό πλαίσιο

Ἡ ἰδέα τῆς ἀναπτύξεως ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς ἐκ μέρους τοῦ Παπικοῦ Θρόνου τῆς Ρώμης στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή πρέπει νά συνδεθεῖ μέ τήν ἐκφράγκευση τῆς Ὁρθόδοξης (Ρωμαϊκῆς) Δύσεως καί τήν μόνιμη ἐπιβουλή της γιά τοὺς λαούς, πού ἔμειναν πιστοί στήν αὐτοκρατορία τῆς Νέας Ρώμης – Κωνσταντινουπόλεως καί τά Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα της (Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Ἱεροσολύμων). Μετά τήν ἀποκοπή τοῦ Πατριαρχείου τῆς Δύσεως (Παλαιᾶς Ρώμης) ἀπό τά Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, λόγω

τῆς κατακτῆσεώς του ἀπὸ τὴν φραγκικὴ ἐξουσία, ἡ τελευταία ἐπιδιώκει νὰ συντηρεῖ μόνιμα τὴν ἀντίθεση μεταξύ τους καὶ νὰ χρησιμοποιεῖ τὸν Παπικὸ θρόνο ἐναντίον τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Νέας Ρώμης (Ρωμανίας).

Ἀπὸ τὸν 7ο ὡς τὸν 11ο αἰῶνα συντελεῖται προοδευτικὰ ἡ ὑποταγὴ τῆς Δυτικῆς Ρωμανίας (τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ν. Ρώμης), σὴν Φραγκογερμανικὰ φύλα. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Ν. Ρώμης εἰς μὲν τὴ Δύση ὑποτάχθηκε στοὺς Φραγκογερμανοὺς, στή δὲ Ἀνατολὴ στοὺς Ἀραβες (7ος αἰ. ἐ.) καὶ τοὺς Ὀθωμανοὺς (14ος αἰ. κ.ἐ.). Ἡ κατάκτηση στή Δύση διευκολύνθηκε μὲ τὴν βαθμιαία ὑποκατάσταση τῶν Ρωμαίων ἐπισκόπων μὲ Φράγκους. Ἔτσι, ἐνῶ στήν Ἀνατολὴ οἱ ἐπίσκοποι ἀνέλαβαν στίς κατακτώμενες περιοχάς τὸ ρόλο τοῦ ἐθνάρχου, προστατεύοντας τὸν λαὸ καὶ σώζοντας τὴν ταυτότητα καὶ ἐνότητά του, στή Δύση ἔγιναν ὄργανα τῶν κατακτητῶν καὶ μέρος τῆς φραγκικῆς φεουδαρχίας, μισούμενοι ἀπὸ τὸ λαό, ὅπως ἀπέδειξε στοὺς τελευταίους αἰῶνες ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση (1789), ποὺ ξεκίνησε ὄχι μόνον ὡς ἀντιφεουδαρχικὴ, ἀλλὰ καὶ ἀντιπαπικὴ.

Τὴν καταλυτικὴ ἐπιρροή τῶν Φράγκων στή διαφοροποίηση τῆς Δυτικῆς Χριστιανοσύνης δέχεται σήμερα καὶ ἡ δυτικὴ ιστοριογραφία. Ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. ἐμφανίζονται οἱ σπόροι τοῦ σχίσματος μεταξύ τῶν Γότθων (Γερμανῶν), ποὺ ξεκίνησαν ἀρειανοὶ καὶ μόνον κατ' ὄνομα ἔγιναν κατόπιν ὀρθόδοξοι. Μεταξὺ τῶν Βησιγότθων τῆς Ἰσπανίας ἔγινε καὶ ἡ προσθήκη τοῦ Filioque στὸ ἰ. Σύμβολο. Οἱ Βησιγότθοι τῆς Ἰσπανίας ἄρχισαν ἐπίσης πρῶτοι τὴν ἀντικατάσταση τῶν ρωμαίων

Ἐπισκόπων μὲ Γότθους καὶ ἐκεῖ πρῶτα καταλύθηκε τὸ 654 ἡ ρωμαϊκὴ (βυζαντινὴ) ἐξουσία. Τὸ παράδειγμα αὐτὸ θὰ ἀκολουθήσουν ἕναν αἰῶνα μετὰ καὶ οἱ Φράγκοι, ὥσπου νὰ καταλάβουν καὶ αὐτὸ τὸν θρόνο τῆς Ρώμης (μεταξὺ 1009 καὶ 1046).

Οἱ ὑπόδουλοι Ρωμαῖοι (Βυζαντινοὶ) ἀντιστέκονταν μὲ συνεχεῖς ἐπαναστάσεις, γιὰ νὰ σώσουν τὸν σύνδεσμό τους μὲ τὴν Κωνσταντινούπολη. Ἀκόμη καὶ μὲ τοὺς Ἀραβες συνεμάχησαν ἐναντίον τῶν Φράγκων καὶ Βησιγότθων, ἐπιλέγοντας τὴ λιγότερο ἐπικίνδυνη λύση. Ἡ συμμαχία ὁμως Ρωμαίων (Βυζαντινῶν) καὶ Ἀράβων ἠττήθηκε ἀπὸ τὸν Κάρολο Μαρτέλο, πάπο τοῦ Καρλομάγνου, στὸ Πουατιέ (732) καὶ στή Προβιγγία (739). Ἐμείναν ὁμως τὰ μυθεύματα, ποὺ ἀναπαράγει ἡ σχολικὴ μας ἱστορία, ὅτι στίς μάχες αὐτές σώθηκε ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τοὺς Ἀραβες. Στὴν οὐσία ὑπέταξαν οἱ Φράγκοι τοὺς Ρωμαίους τῆς Κωνσταντινουπόλεως – Ν. Ρώμης. Οἱ Φράγκοι ἐπεκράτησαν καὶ ἐξαπλώθηκαν στίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Ρωμανίας.

Στόχος τῶν Φράγκων ἀμετάθετος ἔγινε ἡ διάσπαση τῆς ἐνότητος ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν Ρωμαίων. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ χρησιμοποίησαν τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ θεολογία της. Μὲ τὸ σύστημα τῆς φεουδαρχίας (στηριζόμενο στὸ ρατσισμό), τὴ σχολαστικὴ θεολογία (ἀναίρεση τῆς πατερικῆς) καὶ κυρίως τὸν Παπικὸ θρόνο ἐπέτυχαν τὴν ὑποταγὴ τῶν κατακτηθέντων στή Δύση Ρωμαίων. Μὲ τὴν καταδίκη τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Φραγκφούρτη 794) καὶ τὴ δογματοποίηση τοῦ «Φιλιόκβε» (τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δὲν ἐκπορεύεται μόνον ἀπὸ τὸν Πατέρα κατὰ τὸ Ἰωάν. 15,26, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Υἱό) τὸ 809 στὸ Ἀαχεν πέτυχαν τὴν καταδίκη

τῶν ἀνατολικῶν Ρωμαίων ὡς αἰρετικῶν. Ἐπαυσαν, ἔτσι, νά ὀνομάζουν τήν ὀρθόδοξη Ἀνατολή *Ρωμανία* καί τοὺς πολίτες της *Ρωμαίους*, διότι οἱ ὄροι αὐτοὶ σημαίνουν πιά τοὺς ὀρθοδόξους καί τή Χώρα τους. Τήν ὀνόμασαν *Γραικία* (Graecia) καί τοὺς κατοίκους της *Γραικοὺς*, πού ταυτίσθηκε μέ τὸ αἰρετικός.

Μέσα στίς ἐξελίξεις αὐτές, καί κυρίως μέ τή *σχολαστική θεολογία*, συντελέσθηκε ἡ διαφοροποίηση τῆς χριστιανικῆς Δύσεως, ἡ ἀπώλεια δηλαδή τῆς ἐκκλησιαστικῆς πνευματικότητος καί τῶν προϋποθέσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογίας (κάθαρση – φωτισμός – θέωση). Σ' αὐτό ὁδήγησε καί ἡ ἀλλοτρίωση τοῦ μοναχικοῦ βίου. Οἱ Μονές μετεβλήθησαν σέ τάγματα στρατιωτικά, στό πλευρό τοῦ Πάπα ἢ τοῦ αὐτοκράτορα.

Ἡ θεωρία περί Πάπα, πού ἀναπτύχθηκε τόν 11ο αἰ. (Γρηγόριος Ζ': ὁ Πάπας «ἀπόλυτος κύριος τῆς παγκόσμιας Ἐκκλησίας», «κύριος τοῦ κόσμου») ἐθεμελίωσε τόν εὐρωπαϊκὸ ὀλοκληρωτισμό, ἀλλοτριώνοντας συγχρόνως καί τήν ἴδια τήν Ἐκκλησία στή Δύση. Ἀποξενωμένος ἀπὸ τήν παράδοση τῶν Προφητῶν, Ἀποστόλων καί Πατέρων ὁ Παπικὸς θρόνος ὑποδύθηκε ἓνα σκληρὸ ἀγῶνα διεκδικήσεως τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας (ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 11ου ὡς τὰ τέλη τοῦ 14ου αἰ.), γιὰ νά μεταβληθεῖ τελικά σέ κοσμικὴ δύναμη – κράτος (Παπικὸ Κράτος) μέ ὅλες τίς εὐνόητες συνέπειες. Ἔτσι, ἡ ἐκκοσμίκευση θεσμοθετήθηκε ἐκκλησιαστικά, δηλαδή δογματοποιήθηκε, λαμβάνοντας σωτηριολογικὸ χαρακτήρα. Ἐκτοτε ὅλες οἱ ἐνέργειες τοῦ Παπικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης θά ἔχουν καθαρὸ πολιτικὸ χαρακτήρα, καλυπτόμενο μέ ἔνδυμα θρησκευτικὸ. Ὁ Πά-

πας θά εἶναι πολιτικός Ἀρχηγός καί θά ἐπιδιώκει τήν ἐπέκταση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας του. Γι' αὐτό, ἀκριβῶς, ἡ ἀναγνώριση τοῦ Πάπα ἐκ μέρους τῶν Ὀρθοδόξων ἔλαβε τή σημασία ὄχι μόνο ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ καί *πολιτικῆς ὑποταγῆς*.

Ἡ ἰδέα τῆς Οὐνίας, ὡς μεθόδου καί τρόπου ὑποταγῆς, συναρτάται μέ τήν ἐπεκτατικὴ βούληση τῆς φραγκευμένης Παλαιᾶς Ρώμης, συνισταμένη στήν ἐξ-ἀπλώση καί ἐπιβολή τοῦ παπικοῦ πρωτείου ἐξουσίας. Γι' αὐτό δέν εἶναι περίεργη ἡ διαπίστωση, ὅτι ἡ Οὐνία, ὡς ἰδέα, γεννήθηκε καί ἀναπτύχθηκε παράλληλα μέ τήν Ἱερά Ἐξέταση (Inquisitio). Ἱερά Ἐξέταση καί Οὐνία ἀποδείχθηκαν ἀμφιθαλεῖς καρποὶ τοῦ παποφραγκικοῦ πνεύματος. Καί ἡ μὲν Ἱερά Ἐξέταση ἀνέλαβε τήν ἐπιβολή τῆς παποφραγκικῆς ἐξουσίας στὰ ὄρια τῆς φραγκοκρατουμένης Δύσεως, ἡ δέ Οὐνία ἐπωμίσθηκε τήν ἐπέκταση τῆς θρησκευτικοπολιτικῆς παπικῆς ἐξουσίας στήν Ἀνατολή. Μέ τήν Ἱερά Ἐξέταση ἐπιδιωκόταν ἡ ἐξουδετέρωση τῶν ἀνυποτάκτων στή παποφραγκικὴ ἐξουσία· μέ τήν Οὐνία ὁ ἐκλατινισμὸς τῶν ἀρνούμενων τήν κυριαρχία τῆς Π. Ρώμης Ἀνατολικῶν. Γι' αὐτό καί στήν Ἀνατολή ἡ ὑποταγή στὸν Πάπα, εἴτε ὡς κανονικὸς ἐκλατινισμὸς, εἴτε μέ τὴν μέθοδο τῆς Οὐνίας, ἐκφραζόταν μέ τὸ ρῆμα: φραγκεύω (ἐφράγκευσε) ἢ περιφραστικά: ἐγίνε φράγκος. Ἡ Οὐνία θά συμβαδίζει ἱστορικά μέ τήν Ἱ. Ἐξέταση. Ἡ μία, λοιπόν, φωτίζει τὸ ρόλο τῆς ἄλλης.

4. Ἡ γένεση τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως

Ἡ αὐξηση τῆς παπικῆς δυνάμεως καί ἡ κορύφωση τοῦ θεοκρατικοῦ – παποκαίσαρικοῦ συστήματος (9ος–

12ος αί.) οδήγησαν στη στυγνή μισαλλοδοξία της Λατινικής «Εκκλησίας» και την εξοντωτική καταδίωξη των αντιφρονούντων, χαρακτηριζόμενων συλλήβδην ως «αίρετικών». Η προσπάθεια, ακριβώς αποδυναμώσεως και εξοντώσεως των γέννησε το τρομερό Δικαστήριο της Ίερās Ξετάσεως (Inquisitio, από τό ρήμα inquirere, πού δηλώνει την έρευνητική αναζήτηση ενόχων). Οι αρχές της Ίερās Ξετάσεως έντοπίζονται στην εποχή του Καρλομάγνου και των διαδόχων του (9ος αί.), ή λειτουργία της όμως αφέθηκε στα χέρια της «Εκκλησίας». Οι αντίτασσόμενοι στην παποφραγκική έξουσία σφάζονταν άδίστακτα ως έχθροι του Κράτους. Βέβαια, δέν έχει πλήρως διευκρινισθεί, άν από την αρχή συμμετείχε στα έγκλήματα αυτά ή «Εκκλησία», για τή συνέχεια όμως δέν υπάρχει παρόμοιο έρώτημα. Η ανάμειξη της Λατινικής «Εκκλησίας» στις εκτελέσεις των ποινών πρέπει να άρχισε πολύ ένωρίς, διότι μέ την κατάκτηση του επισκοπικού θρόνου της Π. Ρώμης από τούς Φράγκους (11ος αί.) οι Φράγκοι Πάπες και Έπίσκοποι, όλοι στρατιωτικοί (όπως ήσαν κατά κανόνα και οι Ήγούμενοι των Μοναστηριών) και μέλη όλοι της φραγκικής φεουδαρχικής ιεραρχίας, ταύτιζαν την άποστολή τους μέ την προάσπιση των συμφερόντων του Φραγκικού Κράτους.

Η παπική ιεροεξεταστική ύπηρεσία ονομάσθηκε «Sanctum officium». Έτσι, ή Ίερά Ξεέταση περιήλθε στα χέρια του Παπισμού και επικεφαλής της ήσαν έπίσκοποι ή ειδικοί *Δελεγάτοι*, πολύ γρήγορα δέ, καθιερώθηκαν ειδικοί *Ίεροεξεταστές* (φραγκισκανοί ή δομινικανοί μοναχοί). Άλλωστε, έχει ήδη έπισημανθεί, ότι ή Ίερά

Ξεέταση υπήρξε ο πρόδρομος των τρομοκρατιών της Γαλλικής (1789) και της Μπολσεβικικής (1917) Έπαναστάσεως και των Έγκληματιών του Φασισμού και Ναζισμού.

Η συνοδική, δηλαδή «έκκλησιαστική», καταξίωση της Ίερās Ξετάσεως, ή θεσμοποίησή της, έγινε διαδοχικά επί Ίννοκεντίου Γ' (1198–1216) στα έτη 1205, 1206, 1212 και κυρίως στη δ' σύνοδο του Λατερανού (1215), ολοκληρώθηκε δέ τό 1233 επί πάπα Γρηγορίου Θ'. Από την εποχή δέ του πάπα Ίννοκεντίου Δ' (1243 – 1254) θεσμοθετήθηκε (άναγνωρίσθηκε έκκλησιαστικά) και ή χρήση των βασανιστηρίων (1252). Η δράση της Ί. Ξετάσεως επεκτάθηκε στην Ίταλία, Ν. Γαλλία, Ίσπανία, όπου υπήρχε άκμαιοτερο ρωμαϊκό στοιχείο και λιγότερο στην Άγγλία και Γερμανία. Καταδιώχθηκαν συστηματικά Ίουδαίοι, Μωαμεθανοί, «αίρετικοί» (δηλαδή χριστιανοί – ρωμαίοι) και άργότερα Προτεστάντες. Τήν «έπιστροφή» και αύτων στον Παπισμό ανέλαβε ή Ίερά Ξεέταση.

5. Η γένεση της Ούνιας

Η άποψη για τή γένεση της ιδέας της Ούνιας ήδη τον 13ο αιώνα, γίνεται σήμερα σχεδόν καθολικά δεκτή. Η άποψη αυτή θεμελιώνεται στην όρθότατη θέση, ότι πρέπει να γίνεται διάκριση ανάμεσα στη σύλληψη της ιδέας και την πραγμάτωσή της σταδιακά ως τή στιγμή, πού τό όνομα Ούνια θά δηλώνει συγκεκριμένη κοινότητα ανατολικών χριστιανών, ένωμένων μέ τή Ρώμη. Κατά μία ελάχιστη πιθανή άποψη πρώτοι Ούνίτες είναι οι Ένωτικοί του Βυζαντίου/Ρωμανίας μετά τό σχίσμα (1054), άποκαλούμενοι διαφορετικά «λατινόφρονες».

Ἄν ὅμως κοινότητες οὐνιτικές ἐμφανίζονται ἀπὸ τὸν 16ο αἰώνα, ὡς καρπὸς συγκεκριμένων προσηλυτιστικῶν ἐνεργειῶν τῆς Ρώμης, δὲν εἶναι ὀρθή ἡ ἄποψη, ὅτι καὶ ἡ ἰδέα εἶναι τόσο νέα. Κατὰ τὸν Μ. Γεδεών ἡ ἰδέα τῆς Οὐνίας ἐμφανίζεται μὲν πρὸ τοῦ 1204, οὐνιτική κοινότητα ὅμως ἐπὶ Μιχαήλ Παλαιολόγου (μετὰ τὸ 1274). Εἶναι ὅμως γεγονός, ὅτι οἱ σταυροφόροι τῆς δ' σταυροφορίας μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1204) προώθησαν τὴν ἰδέα τῆς Οὐνίας καὶ τὴν ἔθεσαν σὲ ἐφαρμογή.

Κατὰ τὸν ἀείμνηστο ἱστορικό ἀρχιμ. Βασίλειο Στεφανίδη ἡ ἰδέα τῆς Οὐνίας ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορά στὴ δ' Σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ (1215). Ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ', μιά δυναμικὴ μὲν ἀλλὰ καὶ κοσμικοῦ φρονήματος μορφή, εἶναι πνευματικὸς πατέρας τῆς Οὐνίας, ὅπως καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἀφοῦ αὐτὸς περιβάλλει μὲ τὴν «ἐκκλησιαστική» καταξίωση καὶ τίς δύο. Λίγα χρόνια πρὶν (1204) εἶχε ἀλωθεῖ καὶ καταστραφεί ἡ Κωνσταντινούπολη ἀπὸ τίς ὀρδές τῶν φράγκων σταυροφόρων, μὲ τὴν εὐλογία καὶ ὑποστήριξη τοῦ ἰδιοῦ Πάπα. Αὐτὸ πού δὲν πέτυχε ἡ δύναμη τῶν ὀπλων καὶ ὁ βίαιος ἐκλατινισμὸς ἀνέλαβε νὰ τὸ ἐπιτύχει ἡ μέθοδος τῆς Οὐνίας, ἐνεργώντας ὡς μηχανισμὸς ἀπάτης καὶ «δούρειος ἵππος» μετὰξὺ τῶν ἀνατολικῶν χριστιανῶν.

Τὸ κείμενο τοῦ σχετικοῦ κανόνος εἶναι τὸ ἀκόλουθο: «Ἐάν σέ κάποια περιοχὴ ζοῦν διάφορα ἔθνη μὲ διαφορετικὲς γλώσσες καὶ ἐκκλησιαστικούς ρυθμούς (Ritus), ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἐκλέξει ἀξιους ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι θὰ τελοῦν γιὰ κάθε μιά ἐθνότητα τὴ θεία λατρεία στὴ γλώσσα καὶ τὸ ρυθμὸ τῆς». Κατὰ τὸν ἀεί-

μνηστο καθηγητὴ Ἰω. Καρμίρη στό ἴδιο πνεῦμα κινήθηκε καὶ ἡ βούλα τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου Δ' (1243 – 1254) στὰ 1254, ἡ ὁποία καὶ πάλι ἔκανε δεκτὰ τὰ ἔθιμα τῶν ἀνατολικῶν, μὲ σκοπὸ ὅμως τὴν βαθμιαία κατάργησή τους καὶ τὸν πλήρη ἐκλατινισμό τους.

Οἱ πρῶτοι ἀληθινοὶ Οὐνίτες εἶναι οἱ ἐνωτικοὶ τοῦ Βυζαντίου, πού ὑπέγραψαν καὶ ἀποδέχθηκαν τὴν ψευδοσύνοδο τῆς Φλωρεντίας (1439), μένοντας μὲ τὴν ἀυταπάτη, ὅτι διατήρησαν τὴ συνέχειά τους καὶ τὴν ὀρθόδοξη παράδοσή τους. Ἐδῶ δέ, πρέπει νὰ σημειωθεί, ὅτι ἡ Οὐνία δὲν ἐξυπηρετεῖ μόνο τὸν Παπισμὸ, πού μὲσω αὐτῆς ἐπιτυγχάνει εὐκολότερα τὴ διείσδυσή του, ἀλλὰ δίνει ἕνα ἄλλοθι καὶ στοὺς δικούς μας δυτικίζοντες – ἐνωτικούς, γιὰ νὰ ἀποφεύγουν τὴ μομφὴ τοῦ προδότη τῶν πατριῶν. Μὲ τὸ πρόσχημα τῆς διατήρησης τῶν ἐξωτερικῶν τύπων καλύπτουν τὴν ἀπεμπόληση τῆς παραδόσεως καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ τους.

Ἡ Οὐνία συνδέθηκε στὴν ἱστορικὴ ἐφαρμογὴ τῆς μὲ ἕνα δογματικὸ μινιμαλισμὸ. Αὐτὸ, δηλαδή, πού ἀπαιτήθηκε ἀπὸ τὴ Ρώμη ἦταν ἡ ἀποδοχὴ τῶν παπικῶν δογμάτων (πρωτείου καὶ ἀλαθῆτου). Αὐτὸ σημαίνει ἀποδοχὴ τοῦ παπικοῦ θεσμοῦ, πού ἀποτελεῖ τὴν ἀπόλυτη βάση τοῦ παπικοῦ οἰκοδομήματος. Καὶ μόνο αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ νὰ δείξει, πόσο ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι Ἐκκλησία ὁ Παπισμὸς. Βέβαια, ὅπως ἤδη ἔχει λεχθεῖ, οἱ Οὐνίτες τελικὰ καταφάσκουν ὅλα τὰ δόγματα τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, μένοντας μόνο τυπικά – ἐξωτερικά συνδεδεμένοι μὲ τὴν ὀρθόδοξη παράδοση. Σωτηρία ὅμως γιὰ τὸν Παπισμὸ εἶναι οὐσιαστικά ἡ ἀναγνώριση τοῦ Πάπα, δεῖγμα καὶ αὐτὸ τῆς ἀνιεκκλησιαστικότητάς του. Ἡ σκοπιμότητα, μάλιστα, πού κυριαρχεῖ στὴν

περίπτωση των Ουνιτών, φαίνεται και από τό γεγονός, ότι ενώ ο λατινικός κληρικός ακολουθεί την υποχρεωτική άγαμία, στους κληρικούς των Ουνιτών θά επιτραπεί νά είναι νυμφευμένοι, γιά νά διευκολύνεται προφανώς ο έξουιτισμός, Συμπερασματικά, λοιπόν:

Ή Ήερά Έξεταση συνδέεται μέ την άρχή της αλάθητης ήγεσίας (άλάθητο του Πάπα, Infallibilitas), πού θεμελιώθηκε «δογματικά» από τον κορυφαίο σχολαστικό του μεσαίωνα Θωμά Άκινάτη († 1274). Τό υπόβαθρο του παπικού άλαθήτου είναι ή φραγκική έρμηνεία και χρήση της περι προορισμού διδασκαλίας του Αύγουστίνου, σέ πλαίσια κοσμικά - πολιτικά. Ή Ουνία άπορρέει από την άπαίτηση έπιβολής του άλλου βασικού παπικού δόγματος, του πρωτείου έξουσίας, μέσα στον χριστιανικό κόσμο. Συγκεκριμενοποιείται και δραστηριοποιείται τον 16ο αιώνα, διότι τότε έλαβε χώρα γεγονός τεράστιας σημασίας: Γένεση του Προτεσταντισμού (1517). Ή Παπισμός άναζητεί στήριγμα στην Άνατολή, γιά νά έξισορροπηθεί ή άμφισβήτησή του στή Δύση.

6. Ή Ουνία και ή Χριστιανική Άνατολή

Ή Ουνία δέν είναι, ούτε μπορεί νά νοηθεί, ως ένα «ένδιάμεσο σώμα» μεταξύ Ήορθοδοξίας και Παπισμού. Είναι ένα κομμάτι του Παπισμού, άποτελούμενο από γεωγραφικά και μόνο «άνατολικούς» χριστιανούς, πλήρως ένσωματωμένους στή Λατινική Έκκλησία. Πολύ όρθά χρησιμοποιείται και γι' αυτούς, όπως γιά τους Προτεστάντες, ο χαρακτηρισμός «ή κατ' άνατολάς Δύσις». Τό μόνο κοινό μέ την Ήορθοδοξία είναι ο «ρυθμός» τους, μολονότι είναι τόσο έκτός κλίματος, ώστε

και μόνο από την τέλεση της Εύχαριστίας διαπιστώνει κανείς πόσο ξένη είναι γι' αυτούς ή όρθόδοξη λειτουργική πρακτική. Οί Ουνίτες, ως μή γνήσιοι, μιμούνται τους Ήορθόδοξους. Ή Ουνία παραμένει πάντοτε, κατά την πατριαρχική Έγκύκλιο του 1838, «μέθοδος άπόκρυφος και όργανον καταχθόνιον, δι' ού παρασύρουσι τους εύήθεις και εύπατήτους προς Παπισμόν». Ουνία και Παπισμός ταυτίζονται. Οί Ουνίτες, μάλιστα, στηρίζουν τον παπικό θεσμό μέ φανατισμό μεγαλύτερο άπ' ό,τι οί Ρωμαιοκαθολικοί. Άνάμεσα στους τελευταίους υπάρχουν και κάποιον, πού κατορθώνουν νά αποδεδεμευθούν από τον «παπικό μυστικισμό», πού έντεχνα καλλιεργείται, ιδιαίτερα στα κατώτερα λαϊκά στρώματα, και ασκούν μία, ύποτυπώδη έστω, κριτική στον Πάπα (βλέπε π.χ. λατινική Άμερική). Οί Ουνίτες όμως από τον παπικό θεσμό έξαρτούν την ύπαρξή τους και γι' αυτό άποβαίνουν οί σκληρότεροι ύποστηρικτές του Πάπα. Γι' αυτό, ενώ σέ παλαιότερες εποχές ή Ρώμη εύχάριστα δεχόταν, ή και βοηθούσε, την άφομοίωση των Ουνιτών, σήμερα άποτρέπει την άφομοίωσή τους και εύνοεί τή διατήρησή τους. Διότι χρησιμοποιεί την άφοσίωσή τους, γιά νά άποκαθιστά τό κλωνιζόμενο κύρος του Πάπα στή Δύση. Οί Ουνίτες σήμερα άναγκάζονται νά κρατούν τά θρησκευτικά έθιμα της χώρας τους, οί Έλληνες της Έλλάδος, οί Σύροι της Συρίας κ.ο.κ., μέ τό πρόσχημα της «καθολικότητας της Έκκλησίας», δηλαδή του Παπισμού, πού έμφανίζεται έτσι ως παγκόσμια «δύναμη».

Ή άποκοπή των Ουνιτών όλοσχερώς από τό σώμα των Ήορθόδοξων ήταν κοινή συνείδηση γιά τους όρθόδοξους πιστούς σέ παλαιότερες εποχές, όταν τά

πνευματικά άντανακλαστικά ακόμη λειτουργούσαν κανονικότερα. Γι' αυτό όχι μόνο τούς Λατίνους, αλλά και τούς Ούνιτες, δέν τούς όνόμαζαν ό λαός και λόγιοι θεολόγοι, ώς τόν 19ο αιώνα, Ρωμαιοκαθολικούς, αλλά παπικούς ή παπιστές και *Κατόλικους*, ώς μετάφραση τού ιταλικού *Catolico*. Ό όρθόδοξος λαός είχε συνείδηση τού περιεχομένου τού όρου «Ρωμαίος» και «καθολικός», πού και τά δύο σημαίνουν «όρθόδοξος». Ός πρός τήν ουσία τους δέ, ό άγιος Μάρκος ό Εύγενικός († 1444) τούς αποκαλούσε «Γραικολατίνους» και «μιξόθηρας άνθρωπους». Η επέκταση τού Οικουμενισμού επέφερε σύγχυση και στή χρησιμοποιουμένη όρολογία, ώστε νά είναι ανάγκη σήμερα νά ξεκαθαρισθούν και πάλι τά πράγματα.

Η Ουνία έντάχθηκε τήν κατάλληλη ιστορική στιγμή στήν ύπηρεσία τών πολιτικών σχεδίων τού παπικού κράτους (ώς τό 1929) και μετά τού Βατικανού (ώς κολωβόμενου γεωγραφικά παπικού κράτους), αλλά και τών έξαρτωμένων από τή Ρώμη ή συνεργαζομένων μαζί της ρωμαιοκαθολικών Ήγετών και Κυβερνήσεων. Γι' αυτό ή παρουσία και ό ρόλος της δέν είναι ποτέ άμιγώς θρησκευτικός, αλλά θρησκευτικοπολιτικός. Και όταν ακόμη δέν άναμειγνύονται φανερά σέ πολιτικές έντριγκες οί Ούνιτες, και μόνο ή ύπαρξή τους διευκολύνει τά έπεκτατικά πολιτικά σχέδια τού Παπισμού και τών συμμάχων του. Έτσι, ό χαρακτηρισμός «πολιορκητική μηχανή» για τήν Ουνία δέν είναι καθόλου έξω από τά πράγματα.

Από τήν πρώτη στιγμή της έφαρμογής της ιδέας της Ουνίας και της συγκροτήσεως ούνιτικών κοινοτήτων ή κίνηση αυτή άνατέθηκε στήν έποπτεία και καθο-

δήγηση τού τάγματος τών Ήσουιτών, τών συνεπεστέρων θεραπόντων της παπικής έξουσίας: άν έπιτρέπεται ό όρος, τών «καταδρομέων» τού Παπισμού. Τό Ήσουϊτικό Τάγμα ιδρύθηκε στό Παρίσι τό 1540 και σ' αυτό περιήλθε ή «*Sacra Congregatio de propaganda fidei*» (1622), στήν όποία έντάχθηκε ή Ουνία. Ός παράρτημα της παραπάνω «*Congregatio*» ιδρύθηκε ή «*Congregatio pro Ecclesia Orientale*», πού από τό 1917 έγινε άυτοτελής όργανισμός, για τήν προώθηση της παπικής προπαγάνδας στό χώρο της Άνατολής. Σ' αυτήν τελικά ύποτάχθηκε ή Ουνία έκτοτε και σ' αυτή τή σχέση παραμένει ώς σήμερα. Η έξάρτηση της Ουνίας από τό Ήσουϊτικό Τάγμα τήν κατέστησε «δίχτυ» τού Ήσουϊτισμού για τήν προώθηση τών συμφερόντων της Ρώμης. Καλλίνικο θύμα τού Ήσουϊτισμού και της Ουνίας ύπήρξε ό μαρτυρικός οίκουμενικός Πατριάρχης Κύριλλος Α' ό Λούκαρις († 1638), διότι έντάχθηκε στα σχέδια και τών δύο. Και φυσικά δέν ήταν τό μόνο θύμα τους στήν έλληνική Άνατολή.

Ό πάπας Γρηγόριος ΙΓ' ίδρυσε τό 1577 στή Ρώμη τό Έλληνικό Κολλέγιο τού Άγίου Άθανασίου, θεολογική Σχολή για τήν κατάρτιση τών στελεχών της Ουνίας, πού θά άνελάμβαναν δραστηριότητα στίς έλληνόφωνες περιοχές της Όθωμανικής Άυτοκρατορίας και τών Ένετοκρατουμένων περιοχών. Οί άπόφοιτοι τού Κολλεγίου άυτού υπέγραφαν κατά τήν άποφοίτησή τους Βούλα ύποταγής στόν Πάπα και άπέβαιναν φανατικοί ύποστηρικτές και κήρυκες της ύποταγής τών Όρθοδόξων στή Ρώμη. Η δράση τους υπήρξε καταλυτική για τήν Όρθοδοξία. Χρησιμοποιώντας μάλιστα πρώτοι άυτοί τήν καθομιλουμένη γλώσσα στα

έντυπά τους, αποκτούσαν μεγάλες δυνατότητες προσβάσεως στον άπλό λαό. Γι' αυτό και τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, πιστό στον έθναρχικό του ρόλο, υιοθέτησε άμέσως τό ίδιο μέτρο, γιά νά πληροφορεί τό πλήρωμά του.

Δέν περιορίσθηκε όμως στά πνευματικά μέσα ή δράση τής Ούνίας. Όπου ή τοπική κρατική έξουσία ήταν φιλοπαπική, χρησιμοποιήθηκε και ή ώμή βία γιά τήν ύποταγή τών Όρθοδόξων. Αυτό συνέβη στην Πολωνία στά τέλη του 16ου αιώνα. Ό βασιλιάς τής Πολωνίας Σιγισμουύνδος Γ' (1587 – 1632) έγινε όργανο τών Όρθοδόξων Ποσσεβίν και Σκάργκα και τών Ούνιτών. Παπικός ό ίδιος προέκρινε τήν φιλία του Πάπα, γιά τήν προώθηση τών πολιτικών σχέσεων του μέ τήν Εύρώπη. Ό Σιγισμουύνδος επέβαλε τήν Ούνία στους Όρθοδόξους τής Πολωνίας, όπως και σ' εκείνους τής Λιθουανίας και Ούκρανίας, μέ βίαιο τρόπο, ύστερα από τήν ούνιτική σύνοδο του Βρέστ-Λίτοβσκ (1596). Κάθε αντίδραση αντιμετώπισθηκε μέ τή βία από τούς Λατίνους και τούς Ούνιτες Κληρικούς και σημειώθηκε σωρεία εγκλημάτων. Στη παραπάνω σύνοδο όλοι σχεδόν οι Όρθόδοξοι υπέγραψαν τήν ένωση και εκατομμύρια Όρθόδοξοι έγιναν άναγκαστικά Ούνιτες. Οι έναπομεινάντες Όρθόδοξοι υπέστησαν πρωτοφανείς διωγμούς. Παράλληλα ή Ούνία επεκτάθηκε στη Ρουθηνία (Καρπαθορρωσία) τόν 17ο αί. (1646), στη Σλοβακία (1649), στην Τρανσυλβανία (1698/99), και γενικά, όπου υπήρχε όρθόδοξο πλήρωμα (Σερβία, Άλβανία, Βουλγαρία, Γεωργία, Οικουμενικό Πατριαρχείο, Ελλάδα). Η πολεμική σύγκρουση Πολωνίας – Ρωσίας τόν 17ο αί. έλαβε τόν χαρακτήρα καθαρά θρησκευτικής αντιπαραθέσεως.

διότι στόχος του Παπισμού – Ούνιτισμού ήταν νά κτυπηθεί ό «προστάτης» τών Όρθοδόξων Τσάρος και νά έμποδισθεί ή επέκταση του Προτεσταντισμού.

Άλλά και στη Μέση Άνατολή εισέδωσε ό Παπισμός διά τής Ούνίας, εκμεταλλευόμενος τις κατά καιρούς τοπικές διαμάχες εκκλησιαστικών μεριδών, τήν άμάθεια του τοπικού Κλήρου, τις περιπέτειες του λαού και τά δημιουργούμενα κενά. Μέσω τής Ούνίας προσφερόταν «προστασία» τών ισχυρών τής Εύρώπης, όπως άκόμη άρτια ποιμαντική, εκπαιδευτική και οικονομική όργάνωση. Στις χώρες μάλιστα, μέ τις όποιες κατά τις τελευταίες δεκαετίες τό Βατικανό συνάπτει διπλωματικές σχέσεις ή κογκορδάτα, αυτόματα άναβαθμίζεται και ισχυροποιείται ή θέση τής Ούνίας και διευκολύνεται ή δράση της. Ός μέσο δέ εξαπλώσεως ή ένισχύσεως της χρησιμοποιεί και ή Ούνία, όπως όλες οι αίρέσεις και προπαγάνδες, τήν «φιλανθρωπία», διότι είναι ό εύκολότερος τρόπος εξαπατήσεως, και όχι μόνο τών άπλουστέρων.

Η Ούνία στους τέσσερις τελευταίους αιώνες δραστηριοποιήθηκε και στις «άντιχαλκηδόνιες» Όκκλησίες τής Άνατολής (Αιθιοπική, Άρμενική, Κοπτική, Μαλαμπαρινή, Συροϊακωβιτική). Άκόμη εισέδωσε στην Άσσυριακή Νεστοριανική Όκκλησία, μέ άποτέλεσμα νά δημιουργηθεί ή Χαλδαιοκαθολική Όκκλησία τής Μέσης Άνατολής, μέ πιστούς στό Ιράκ, τή Συρία, τό Λίβανο, τήν Τουρκία, τό Ισραήλ, τήν Αίγυπτο, τή Γαλλία και τις Η.Π.Α. Στη Συρία ιδρύθηκε τό 1724 τό Ούνιτικό Μελχιτοκαθολικό Πατριαρχείο μεταξύ τών Μελχιτών, παλαιών δηλαδή Όρθοδόξων, πιστών στον βυζαντινό αυτοκράτορα (Μελχίτες από τό μάλοκ = βασιλιάς). Η

δικαιοδοσία του, πέρα από τη Μ. Ανατολή, εκτείνεται σήμερα και στην Εύρωπη, την Αμερική και την Αυστραλία.

Οι πρόσφατες ανακατατάξεις στο χώρο της Ανατολικής Εύρωπης, και ιδιαίτερα στην τέως Σοβιετική Ένωση, έδωσαν την ευκαιρία στο Βατικανό να σπεύσει για την κάλυψη των δημιουργουμένων κενών μέσω της Ουνίας. Η κίνηση, μάλιστα, και προβολή της Ουνίας συνοδεύεται από την έντεχνα εξαπλουμένη παπική προπαγάνδα, ότι οι Ουνίτες υπήρξαν θύματα της κομμουνιστικής θηριωδίας και με την αντίστασή τους συνέβαλαν στην πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού. Και είναι μόνον γεγονός, ότι και οι Παπικοί ή Ουνίτες είχαν, όπως και οι Όρθόδοξοι και οι άλλοι Χριστιανοί, τὰ θύματά τους από τό 1917 ως την Περεστρόικα. Αποσιωπάται όμως έντεχνα ή συνεργασία Παπικών και Ουνιτών με τίς ναζιστικές δυνάμεις και ή προδοσία απέναντι στην πατρίδα τους κατά τόν Β' Παγκόσμιο πόλεμο, πού προκάλεσε τή μήνη του Στάλιν και τίς εναντίον τους ενέργειές του. Οι Όρθόδοξοι έπωμίσθησαν τό μεγάλο βάρος τής υπερασπίσεως τής Σοβιετικής Ένώσεως από τίς όρδες των Ναζιστών, τούς όποιους, λόγω του κογκορδάτου του Πάπα Πίου ΙΑ' με τόν Χίτλερ (1933), δέχονταν ως φίλους και συμμάχους οι Παπικοί και Ουνίτες τής Σοβιετικής Ένώσεως και των άλλων ανατολικοευρωπαϊκών Χωρών.

Και είναι μόνον γεγονός, ότι με τή σύνοδο του Αβόβ (Μάρτιος 1946) ό Στάλιν έκδικήθηκε τούς Ουνίτες, αναγκάζοντάς τους στην Ουκρανία νά ένωθουν με τήν Όρθόδοξη Έκκλησία τής Ρωσίας. Μέσα στην ταραγμένη ατμόσφαιρα και τόν αίφνιδιασμό τής Περεστρόικα οι

Ουνίτες τής Ουκρανίας αναδύθηκαν και πάλι προκλητικά, καθοδηγούμενοι από τό Βατικανό, και όχι μόνο προέβαλαν μέ έντονο τρόπο τίς διεκδικήσεις τους, δημιουργώντας άφόρητες καταστάσεις στους Όρθόδοξους, αλλά μέ φανερό μνησικακία και έκδικητικότητα προέβησαν σε βιαιοπραγίες και βανδαλισμούς (μέ ανθρώπινα θύματα). Έτσι φάνηκε για μιá άκόμη φορά τό μίσος των Ουνιτών εναντίον των Όρθόδοξων και ό ξενοκίνητος ρόλος τους. Διότι, προφανώς, δέν πρόκειται για άυθόρμητες και άπροϋπόθετες έκρήξεις, αλλά για έντολές του Βατικανού, πού ένθάρρυνε τούς Ουνίτες και έτόνωσε τήν προκλητικότητά τους, βιάζοντας έτσι τίς πολιτικές εξελίξεις. Κατά γενική όμολογία τά νήματα κινούν ό Πάπας και ή Κούρια από τή Ρώμη. Τό Βατικανό συνεχίζει, έτσι, τήν μακραίωνη πολιτική του εναντι τής άνυπότακτης Όρθοδοξίας, επιλέγοντας και πάλι τό θρασύτερο και άποτελεσματικότερο όπλο εναντίον τους, τήν φανατισμένη Ουνία. Είναι, έξ άλλου, σήμερα περισσότερο από φανερό ή ανάμειξη του Βατικανού και στη βαλκανική κρίση (Κροατία, «Μακεδονία», Άλβανία) και ή εφαρμογή και έδώ τής ίδιας τακτικής. Τό παπικό στοιχείο και ή Ουνία άναλαμβάνουν τή διεκπεραίωση των έντολων του Πάπα, ό όποιος έχει έτοιμες ουνιτικές λύσεις για τίς περιοχές αυτές, και μάλιστα για τήν ψευδώνυμη «Μακεδονία», ενεργώντας για μιá άκόμη φορά ύπουλα και προδοτικά εναντι του Έλληνισμού, του όποιου τά δίκαια ύπονομεύει. Έχει γίνει μάλιστα γνωστό, ότι ό Πάπας ενεργεί για τήν ουνιτοποίηση τής Ίεραρχίας των Σκοπίων, έχοντας δώσει και τήν ύπόσχεση αναδείξεως τής «Έκκλησίας» των Σκοπίων σε Πατριαρχείο. Η σχεδιαζόμενη αυτή άναβάθμιση τής

«'Εκκλησίας» τών Σκοπίων θά εἶναι ἄμεση πρόκληση καί ἐπίθεση ἐναντίον τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, τῆς Βουλγαρίας καί τῆς Σερβίας, τά δέ Σκόπια θά σπεύσουν νά ἐκμεταλλευθοῦν τό γεγονός γιά τήν διεκδίκηση τών πολιτικῶν στόχων τους εἰς βάρος κυρίως τῆς Χώρας μας, τήν συρρίκνωση τῆς ὁποίας οὐσιαστικά ἐπιδιώκουν. Ἐτσι ὁ Πάπας καί τό Βατικανό ἀποκαλύπτουν γιά μιᾶ ἀκόμη φορά τόν διατηρούμενο ἀνθελληνισμό τους, πού κατά καιρούς, δοθείσης τῆς εὐκαιρίας, ἐκδηλώνεται μέ ἀνερευθρίαστη προκλητικότητα. Οἱ «ἐνωτικοί» τοῦ Βυζαντίου καί ὅλοι οἱ ὁμόψυχοί τους τῶν νεωτέρων χρόνων διαψεύδονται γιά μιᾶ ἀκόμη φορά. Τό Βατικανό δέν θέλει νά γίνει εἰλικρινῆς φίλος τῆς 'Ελλάδος καί τῆς Ὁρθοδοξίας! Αὐτό δεῖχνουν τά πράγματα.

7. Ἡ Οὐνία στήν 'Ελλάδα

Μιλώντας γιά 'Ελλάδα, ἐννοοῦμε τό 'Ελληνικό Κράτος (1830 κ.έ.), διότι ἤδη κατά τή διάρκεια τῆς δουλείας (Τουρκοκρατίας, Ἐνετοκρατίας) οἱ ἀνοργάνωτοι ἀκόμη Οὐνίτες ἀνέπτυξαν μεγάλη δραστηριότητα στόν ἱστορικό ἑλληνικό χῶρο, κινούμενοι τόσο στά ὅρια τῆς Ὁθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὅσο καί στίς ἐνετοκρατούμενες περιοχές. Ὅπως καί παραπάνω ὑπογραμμίσθηκε, οἱ ἀπόφοιτοί τοῦ Κολλεγίου τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου ἀνέπτυξαν ἐντονη οὐνιτική (ἐνωτική) δραστηριότητα μεταξύ τῶν ὁμογλώσσων καί ὁμοεθνῶν τους. Οἱ Ἰησουῖτες, πού ἐνίσχυναν τήν οὐνιτική αὐτή κίνηση, ἐμφανίσθηκαν ἀπό τό 1583 καί στήν Κωνσταντινούπολη καί μέ τά μέσα πού διέθεταν (χρήμα, ἐκδόσεις, πολιτική κάλυψη) ἐγίναν ὁ «κακός δαίμονας» τῆς Ρωμαίικης

'Εθναρχίας, πού εἶχε τήν εὐθύνη γιά ὁλόκληρο τό ρωμαίικο μιλῆτι, τούς Ρωμηούς – Ὁρθοδόξους – τῶν Βαλκανίων καί τῆς Μικρασίας.

Οἱ κατά καιρούς ἐνέργειες τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἡγετῶν, καί μάλιστα Πατριαρχῶν, κατά τῆς δράσεως τῆς Οὐνίας, εἶναι ἄμεση ἐπιβεβαίωση τῆς φθοροποιοῦ παρουσίας της στήν «καθ' ἡμᾶς Ἀνατολήν». Ἀκριβῶς ἡ δράση τοῦ Παπισμοῦ στήν Ἀνατολή μέσω τῆς Οὐνίας ἦταν ἡ ἀφορμή συγκλήσεως τῆς Πανορθοδόξου Συνόδου τοῦ 1722 στήν Κωνσταντινούπολη, στήν ὁποία ἔλαβαν μέρος οἱ Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας Γ', Ἀντιοχείας Ἀθανάσιος Γ' καί Ἱεροσολύμων Χρύσανθος. Ἡ Σύνοδος σέ σχετική Ἐγκύκλιό της πρός τό ὀρθόδοξο πλήρωμα κατεδίκασε τήν Οὐνία καί ἐπέσήμανε τούς κινδύνους πού περιέκλειε ἡ δράση της στήν Ἀνατολή.

Σέ ἀνάλογη ἐνέργεια προσέβη καί ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Γρηγόριος ΣΤ' τό 1838, φανερώνοντας ἔτσι τόν συνεχιζόμενο οὐνιτικό κίνδυνο. Ἡ πατριαρχική Ἐγκύκλιος τούς ἀποκαλεῖ «προβατοσχήμους λύκους, δολίους καί ἀπατεῶνας», στηλιτεύοντας τή σκοτεινή δράση τους κυρίως στή Συρία, Αἴγυπτο καί Παλαιστίνη. Μετά τόν κριμαϊκό πόλεμο ἄρχισε ἡ δράση τῶν Οὐνιτῶν στή Βουλγαρία, ἐπαρχία τῆς Ρωμαίικης Ἐθναρχίας, μιᾶ κίνηση πού παράλληλα μέ ἄλλους παράγοντες (πανσλαβισμός) ὁδήγησε στό βουλγαρικό σχίσμα τοῦ 1870 καί τή Βουλγαρική Ἐξαρχία (1872). Ἀλλά καί τό 1887 τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο στηλίτευσε τήν παράνομη δράση τῶν Οὐνιτῶν σέ Ἐγκύκλιό του.

Ἀπό τό 1897 ἀρχίζει ἡ δράση στήν Ἀνατολή τῶν

Γάλλων Ἀσσομπσιονιστῶν μοναχῶν, ἀπεσταλμένων τοῦ Πάπα Λέοντος ΙΓ'. Ἡγετικά τους στελέχη ἦσαν οἱ γνωστοί καί ἀπό τήν ἐπιστήμη L. Petit καί J. Pargoire, πού ἐκηλίδωσαν τήν ἐπιστημονική φήμη τους μέ τόν προπαγανδιστικό τους ρόλο. Οἱ Ἀσσομπσιονιστές ἀνέλαβαν τήν ὑποστήριξη τῶν Οὐνιτῶν τῆς Βουλγαρίας καί προπαγάνδιζαν τήν Οὐνία στή Κωνσταντινούπολη καί τή Θράκη. Μέ ἐντολή δέ τοῦ Πάπα Βενεδίκτου ΙΓ' Λατίνοι Κληρικοί λειτουργοῦσαν μέ ὀρθόδοξα ἄμφια σέ ναοῦς τῶν παπικῶν σχολείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως γιά προπαγανδιστικούς, φυσικά, λόγους. Ἔτσι, ἀναγκάστηκε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' νά ἐκδώσει (24.3.1907) νέα ἐγκύκλιο κατά τῶν Οὐνιτῶν καί τῆς παπικῆς προπαγάνδας.

Μέ τήν καθοδήγηση καί ὑποστήριξη τῶν Ἀσσομπσιονιστῶν, πού κυκλοφοροῦσαν μέ ὀρθόδοξη περιβολή, ἐμφανίσθηκαν οἱ πῶτοι Ἕλληνες Οὐνίτες στά 1907, ὀργανωμένοι σέ συγκεκριμένη κοινότητα. Μαθητής τοῦ προπαγανδιστοῦ Ἰακίνθου Μαραγκοῦ, δομινικανοῦ μοναχοῦ, ἦταν ὁ κληρικός Ἡσαΐας Παπαδόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐδρασε προσηλυτιστικά στή Πόλη καί ἀργότερα κλήθηκε στή Ρώμη, ὅπου χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Γρατιανουπόλεως. Ἦδη τό 1877 εἶχε γίνει παπικός. Βοηθός τοῦ Ἡσαΐα Παπαδοπούλου ἦταν ὁ Γεώργιος Χαλαβαζής, γεννημένος στή Σύρο ἀπό παπικούς γονεῖς. Σπούδασε στό οὐνιτικό Κολλέγιο τῆς Ρώμης καί τό 1907 χειροτονήθηκε διάκονος καί πρεσβύτερος ἀπό παπικό ἐπίσκοπο. Στάλθηκε ὁμως στή Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἀνέλαβε οὐνιτική δράση, ἡ ὁποία τόσο ἐκτιμήθηκε ἀπό τόν πάπα Βενέδικτο, ὥστε τό 1920 τόν προήγαγε σέ τιτουλάριο ἐπίσκοπο Θεοδωρουπόλεως. Ἡ δράση του,

ὅπως καί τῶν ἄλλων συνεργῶν του, στράφηκε ιδιαίτερα στήν ἑλληνική νεολαία μέσω τῆς παιδείας. Ἐκατοντάδες ἑλληνόπουλα τρέφονταν μέ τό δηλητήριο τῆς παπικῆς Οὐνίας. Ἰδρυσαν, μάλιστα, καί γυναικεῖο μοναχικό τάγμα «ἀδελφῶν Ἑλληνίδων», μέ τό ὄνομα «Θεοτόκος Παμμακάριστος», πού κυκλοφοροῦσαν μέ τό ὀρθόδοξο ράσο καί γιά νά μή κινοῦν ὑποψίες καί γιά νά δροῦν εὐκολότερα.

Στήν κυρίως Ἑλλάδα (Ἑλληνικό Κράτος) ἡ Ἱερά Σύνοδος ὑπό τόν Μητροπολίτη (Ἀρχιεπίσκοπο) Ἀθηνῶν Θεόκλητο Α' ἐξέδωσε Ἐγκύκλιο τό 1903, ἐπισημαίνοντας τόν κίνδυνο ἀπό τήν ἐμφάνιση πρακτόρων τῆς Οὐνίας στόν ἑλλαδικό χώρο. Ὡς τό 1922 δέν μπόρεσε νά ὀργανωθεί ἡ οὐνιτική προπαγάνδα στήν Ἑλλάδα. Τόν Αὐγουστο τοῦ 1922 ὁμως, μετά τήν μικρασιατική καταστροφή, ὁ Γεώργιος Χαλαβαζής μετέφερε τό κέντρο τῆς δράσεώς του ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη στήν Ἀθήνα, ἐγκαθιστώντας τό σχολεῖο τους στό Ἡράκλειο τῶν Ἀθηνῶν καί τό τάγμα τῶν καλογραιῶν τους στή Νάξο. Στήν Ἀθήνα συνέχισαν τήν «φιλανθρωπική» τους δραστηριότητα, ἀναπτύσσοντας μεγάλη κινητικότητα στόν κοινωνικό χώρο γιά τήν προβολή τους, καί μάλιστα μεταξύ τῶν προσφύγων, σέ σημείο πού ὁ Γ. Χαλαβαζής νά παρασημοφορηθεῖ ἀπό τήν ἑλληνική Πολιτεία! Αὐτό ὄχι μόνο ἐδραΐωσε τήν παρουσία τῶν Οὐνιτῶν στήν Ἑλλάδα, ἀλλά ἐτόνωσε καί τό αὐτοσυναίσθημά τους, ὥστε νά ὑπογραμμίζουν, ὅτι τό ἔργο τους ἀναπτυσσόταν «μέ τήν εὐμενῆ συγκατάθεση τῶν Ἀρχῶν». Ἀνάλογα ἔγραφαν στίς Ἐταιρεῖες τους καί οἱ Προτεστάντες Μισσιονάριοι τόν 19ο αἰώνα, κινούμενοι καί τότε μέ τήν προστασία τῶν

ἐλληνικῶν Ἀρχῶν... Κυρίως «κυρίες καί δεσποινίδες τῆς ἀριστοκρατίας (sic)» προπαγάνδιζαν τὴν ἐκπαιδευτικὴ δραστηριότητα τῶν Οὐνιτῶν. Ἡ ἀποδοχὴ τους, δηλαδή, ἐλάμβανε χώρα στὸν ἐκδυτικισμένο χώρο τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας.

Ἡ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀδράνησε, οὔτε ἄφησε τὸ ὀρθόδοξο πλήρωμα ἀπληροφόρητο. Πρῶτη ἐπίσημη ἀντίδρασή της ἐγίνε με ἐγγραφο τῆς Ἱ. Συνόδου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τὸ 1924, ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Α' (Παπαδοπούλου). Ἡ καταγγελία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συνοδευόταν με διαμαρτυρία γιὰ τὴν ἀδιαφορία τοῦ Κράτους καὶ τὸ αἶτημα νὰ κλεισθοῦν ὁ οὐνιτικὸς ναὸς καὶ τὰ ἄλλα οὐνιτικὰ ἰδρύματα, διότι διευκόλυναν τὴ λατινικὴ προπαγάνδα στὴ Χώρα μας. Ἦταν δὲ ἤδη γνωστὴ ἡ ἀνθελληνικὴ στάση τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Πάπα στὴ μικρασιατικὴ καταστροφή, ὅπως καὶ προηγουμένως στὸν Α' Παγκόσμιο πόλεμο.

Στὶς 7 Ἀπριλίου 1925 ἐκδόθηκε Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου κατὰ τῶν Οὐνιτῶν, πού προκάλεσε ἐντονη τὴν ἀντίδραση τοῦ Γεωργίου Χαλαβαζῆ. Ἀκολούθησε δὲ ἀλληλογραφία μεταξὺ τῶν δύο ἀνδρῶν (1926 ἐ.), στὴν ὁποία ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ Ἱστορικός, ἀναλύει με δύναμη καὶ παρρησία τὸ οὐνιτικὸ πρόβλημα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κίνδυνο, πνευματικὸ καὶ πολιτικὸ, τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἀφήνει ὅμως, δυστυχῶς, ἀνέγγιχτο τὸ πρόβλημα τῆς οὐσίας τοῦ παπισμοῦ, τῆς ἐκκλησιαστικότητάς του.

Τὸ πρόβλημα τῶν Οὐνιτῶν εἰσήλθε καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Βουλὴ (1929), χωρὶς ὅμως νὰ δοθεῖ λύση. Οἱ

συνεχεῖς διαμαρτυρίες τοῦ ἐλληνικοῦ Κλήρου ὀδήγησαν σὲ δύο δικαστικὲς ἀποφάσεις. Πρόκειται γιὰ βουλευμάτα τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν (1930) καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου (1931), πού ἐπέβαλαν στοὺς Οὐνίτες τὴν ἀπαγόρευση νὰ φοροῦν τὸ ἐξωτερικὸ ἐνδυμα τῶν ὀρθόδοξων κληρικῶν τῆς Χώρας, γιὰ νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἐπιδιωκομένη ἀπὸ τοὺς Οὐνίτες σύγχυσή τους μετὸν ὀρθόδοξο Κλῆρο. Οὐδέποτε ὅμως οἱ Οὐνίτες σεβάσθηκαν με συνέπεια αὐτὴ τὴν ἀπόφαση. Ἀντίθετα ὁ Οὐνιτισμὸς ἀπλώθηκε καὶ στοὺς Ἕλληνες καὶ λοιποὺς Ὀρθόδοξους τοῦ ἐξωτερικοῦ (Εὐρώπης, Ἀμερικῆς) ἐπηρεάζοντας καὶ ἀπὸ τὸν χώρο τῆς διασπορᾶς τὴν ἐνδοελληνικὴν πραγματικότητα ὑπὲρ τοῦ Παπισμοῦ καὶ τῶν σχεδίων του.

8. Ποιὸς ὁ ἀληθινὸς κίνδυνος;

Βλέποντας κανεῖς τὸν σχετικὰ μικρὸ ἀριθμὸ τῶν Οὐνιτῶν στὴν Ἑλλάδα (συμποσοῦνται σὲ μερικὲς χιλιάδες) σχηματίζει τὴν ἐντύπωση, ὅτι τὸ ἔθνος δὲν ἀντιμετωπίζει μεγάλον κίνδυνο ἀπὸ τὴν Οὐνία. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιχείρημα καὶ τῶν ἰδίων τῶν Ἑλλήνων Οὐνιτῶν καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν τους. Τὰ γεγονότα ὅμως στὶς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης (Οὐκρανία, Τσεχοσλοβακία, Ρουμανία) ἀπέδειξαν, πόσο μεγάλη ἀπειλὴ συνιστᾶ καὶ μόνη ἡ παρουσία τῆς Οὐνίας καὶ ὡς ποῦ μπορεῖ νὰ φθάσει. Ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύεται, ὅτι καὶ στὴ Χώρα μας ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὴν Οὐνία εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν της.

Ἐρευνώντας τὴν διαχρονικὴ δράση τῆς Οὐνίας

στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή, δικαιώνουμε τήν Πατριαρχική Σύνοδο, ἡ ὁποία τό 1838 ἀποκαλοῦσε τοὺς Οὐνίτες «λύκους βαρεῖς, φθοροποιούς καί ὀλεθρίους, ἐν σχήματι προβάτων καί κατασπαράττοντας ἀφειδῶς καί ἀπολλύοντας ψυχικῶς ταῦτα, ὑπέρ ὧν Χριστός ἀπέθανε». Πράγματι, ἔχουν διαπραχθεῖ δυστυχῶς, πολλά φανερά καί μυστικά, εἰς βάρος (καί) τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί γενικά τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπό τό οὐνιτικό στοιχεῖο, στήν τυφλή ὑποταγή καί συνεργασία του μέ τόν Παπισμό. Ἐνῶ δέ, λόγω τῆς φαινομενικῆς εἰρήνης στίς σχέσεις Παπισμοῦ καί Ὁρθοδοξίας στά τελευταῖα χρόνια, πολλοί πίστευαν, ὅτι τά παραπάνω ἦσαν ἀπλῶς θλιβερό παρελθόν, ἤλθαν τά νέα ἐγκλήματα τῆς Οὐνίας στήν Ἀνατολική Εὐρώπη καί ἡ ἀνθελληνική στάση τοῦ Βατικανοῦ στό λεγόμενο «μακεδονικό», γιά νά ἀποδείξουν, ὅτι ΤΙΠΟΤΕ δέν ἔχει ἀλλάξει στίς προθέσεις τοῦ Παπισμοῦ ἐναντι τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ μεσαιωνική νοοτροπία τοῦ Βατικανοῦ λειτουργεῖ καί σήμερα, διότι ποτέ δέν ἔχει ἀλλάξει. Τό Βατικανό λειτουργεῖ ὡς κοσμική δύναμη-κράτος. Ὁ ἐπεκτατισμός ὡς αὔξηση τῆς ἐπιρροῆς του συνιστᾷ τήν μόνιμη καί ἀμετακίνητη ἐπιδίωξη του καί σ' αὐτό ἐπιμένει νά χρησιμοποιεῖ τήν Οὐνία, ὡς τό πειθαρχικότερο ὄργανό του.

Ἡ ἐπικινδυνότητα τῆς Οὐνίας, καί στό χῶρο μας, γίνεται ἐμφανής σέ διάφορες κατευθύνσεις: α) Ὁ Οὐνιτισμός γεννᾷ πνεῦμα καί συνείδηση *γενιτσαρισμοῦ*. Δημιουργεῖ σέ κάθε γενιά γενιτσάρους, πού εἶναι οἱ φοβερότεροι ἐχθροί τῶν ὁμοεθνῶν τους, ἱκανοί πάντοτε γιά ὅλα. Στήν μακρόσυρτη δουλεία τοῦ Γένους μας γενίτσαροι δέν ἦταν μόνο οἱ ἐξισλαμιζόμενοι, οἱ

ταυτιζόμενοι δηλαδή μέ τόν ἐξ Ἀνατολῶν κατακτητή (τήν Τουρκία), ἀλλά καί οἱ λατινίζοντες, οἱ ταυτιζόμενοι μέ τόν ἐπικινδυνότερο ἀκόμη ἐχθρό τοῦ Γένους, τόν Πάπα (τῆ Φραγκιά). Ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ἐκωδικοποίησε τή σχετική διδασκαλία τῶν Ἁγίων μας (Μ. Φωτίου, Γρηγορίου Παλαμά, Μάρκου Εὐγενικοῦ κ.π.ἄ.), ἐρμηνεύοντας καί τή, δικαιολογημένη ἀπό τήν ἱστορία, στάση τῶν «ἀνθενωτικῶν», πού, *ἀνάμεσα στά δύο κακά*, προτιμοῦσαν τό μικρότερο, τήν ὀθωμανική κυριαρχία. Αἰσθανόμενοι ὡς γενίτσαροι τῆς Φραγκιάς οἱ Οὐνίτες, βρίσκονται σέ πολύ δυσχερή θέση καί εἶναι τραγικές ὑπάρξεις, ὡς πρός αὐτό, πράγματι! Διότι αἰσθάνονται ἀνέστιοι καί ἀπάτριδες, ἀφοῦ οὐσιαστικά δέν ἀνήκουν πουθενά, χρησιμοποιοῦμενοι ὡς ὄργανα θλιβερά στήν ἐξυπηρέτηση καί ἐνίσχυση ἀμεϊκτικῶν ἐχθρῶν τοῦ γένους τους. Αὐτό μοῦ δήλωνε, ἄλλωστε, μέ δάκρυα πρόσφατα ἕνας Ἑλληνας Οὐνίτης. Τό γενιτσαρικό ὅμως φρόνημά τους συνιστᾷ καί τήν ἐπικινδυνότητά τους γιά τό γένος τους. Διότι ἀνά πάσαν στιγμή εἶναι πρόθυμοι ἢ ἔστω ἀναγκασμένοι νά συμπράξουν σέ κάθε ἐπιβουλή τῆς Ἑλλάδος. Καί ἄς ἰσχυρίζονται, ὅτι αἰσθάνονται ὡς Ἑλληνες. Αὐτό ἰσχυρίζονταν καί οἱ «λατινόφρονες» καί οἱ «γενίτσαροι» τῆς Τουρκίας καί ξέρουμε σήμερα, ἂν ἔλεγαν τήν ἀλήθεια.

Τό παπικό στοιχεῖο, μέ τό ὁποῖο συμπορεύονται ἀναντίρρητα οἱ Ἑλληνες, οὐδέποτε ὑπῆρξε φιλικό πρός τόν Ἑλληνισμό, οὔτε ὑποστήριξε ποτέ τά δίκαια ἑλληνικά ἔθνηκα συμφέροντα. Πάντοτε συντάχθηκε μέ τή βούληση τοῦ κέντρου του, τοῦ Βατικανοῦ ἢ τῆς Ρώμης, συνεργαζόμενο γιά τήν ἀποτυχία τῶν ἑλληνικῶν ἐπιδιώξεων. Στίς Ἐνετοκρατούμενες περιοχές καί

στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα οι παπικοί έδειξαν άμετακίνητα την ίδια στάση. Όχι μόνο αντίπαχθηκαν στην Έλληνική Έπανάσταση του 1821, αλλά και την πολέμησαν, ύποστηρίζοντας τα συμφέροντα των Τούρκων. Τό ίδιο έκαναν και τό 1920 – 22 κατά τόν μικρασιατικό πόλεμο. Τό Βατικανό, φοβούμενο ανανέωση και τόνωση του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ύποκινούσε τούς Γάλλους νά βοηθήσουν τούς Τούρκους. Τό Βατικανό δήλωνε, ότι θεωρούσε «προτιμότερη πάνω στον τρούλλο της Άγίας Σοφίας την ήμισέλινο παρά τόν έλληνικό σταυρό» και την «μουσουλμανική άδιαφορία από τόν όρθόδοξο φανατισμό». Μέ τή σιωπή τους δέ επικροτούσαν την άνθελληνική αυτή έκστρατεία οι «Έλληνες» Ούνιτες.

Παπικοί και Ούνιτες είχαν (και έχουν) την συνείδηση, ότι είναι «κράτος έν κράτει», και μάλιστα μετά την σύναψη διπλωματικών σχέσεων της Ελλάδος μέ τό Βατικανό (1979). Γι' αυτό τόσο στην εποχή των «διολογήσεων» και της προστασίας τους από τή Γαλλία, όσο και μεταγενέστερα, δέν παύουν νά είναι έτοιμοι ανά πάσαν στιγμή νά λειτουργήσουν ως «πέμπτη φάλαγγα», άπειλώντας άμεσα τά έλληνικά έθνικά συμφέροντα. Γι' αυτό μόνο λύπη και οίκτο μπορεί νά αισθάνεται κανείς για τούς Έλληνες Παπικούς και μάλιστα τούς Έλληνες Ούνιτες. Όταν θά άνοιχθούν τά Άρχεία, τά σχετιζόμενα μέ τό Κυπριακό (1974), θά φανεί ή συνέχεια στην άνθελληνική στάση του παπικού στοιχείου, μολοντί και τά ύπάρχοντα ήδη στοιχεία τή φωτίζουν μέ πληρότητα.

Θά ήθελα, και τό λέγω ειλικρινά, νά μπορούσαν οι κρίσεις μου αυτές για την «έλληνική» συνείδηση των

Παπικών και Ούνιτών της Χώρας μας νά άποδειχθούν εκτός πραγματικότητας, όφειλόμενες σε λανθασμένες εκτιμήσεις. Και είμαι πρόθυμος νά ανακαλέσω τά όσα, στηριζόμενος σε ιστορικά στοιχεία, σημείωσα, αν άπαντήσουν ευθέως οι (Παπικοί και) Ούνιτες της Ελλάδος στα ακόλουθα έρωτήματα: 1) *Έχουν την έλληνική λεβεντιά οι Έλληνες Ούνιτες νά άπαιτήσουν άμέσως τώρα από τό Βατικανό την άπορρόφησή τους από τή «Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία», σταματώντας τόν έρμαφρόδιτο ρόλο τους;* Άς γίνει ή αρχή από την Ελλάδα για την εξαφάνιση της Ούνιας, ώστε νά άνοίξει, άληθινά, νέα εποχή στη σχέση της Όρθοδοξίας μέ τόν Ρωμαιοκαθολικισμό. 2) *Άν τό Βατικανό άρνηθεί μία τέτοια πρόταση, είναι έτοιμοι νά επιστρέψουν στην Όρθοδοξία μέ την κανονική διαδικασία (λίβελλο, χρίσμα κ.λπ.);* και 3) *Λαμβανομένης ύπ' όψει της έκρύθμου καταστάσεως στη Βαλκανική και την άνάμειξη του Βατικανού ύπέρ των παπικών δυνάμεων (π.χ. Κροατίας), είναι πρόθυμοι, σε περίπτωση –ό μή γένοιτο– επεκτάσεως του πολέμου, νά πολεμήσουν στο πλευρό της Ελλάδος εναντίον των παπικών δυνάμεων;*

β) Έξ ίσου όμως μεγάλο κίνδυνο συνιστά ή μόνιμη διάβρωση, πού ύφίσταται τό όρθόδοξο πλήρωμα μέ την ύπαρξη της Ούνιας. Διότι προβάλλεται μόνιμα ένα συγκεκριμένο πρότυπο-μοντέλο ένώσεως, πού διευκολύνει μάλιστα σημαντικά αυτή την κίνηση. Και αυτό είναι ή Ούνια. Τό Βατικανό έχει κάθε λόγο νά ύπάρχει ή Ούνια και διότι μπορεί νά την χρησιμοποιήσει στις πολιτικοοικονομικές επιδιώξεις του, όπως τό κάνει ήδη στις Χώρες της Άνατολικής Εύρώπης, αλλά κυρίως,

διότι υπάρχει ένα όρατο πρότυπο ενώσεως των Ὁρθόδοξων μέ τον Παπισμό, που δημιουργεί την έντυπωση ότι ή ένωση γίνεται χωρίς έγκατάλειψη τής Ὁρθοδοξίας. Αυτό διεκήρυττε ήδη, στή δεκαετία του 1970 ο Πάπας Παῦλος ΣΤ΄, προβάλλοντας τό πρότυπο τής Ούκρανίας και άνακηρύσσοντας σέ Καρδινάλιο τον ούνιτη άρχιεπίσκοπό της Σλίπυϊ. Ἄλλωστε, είναι ήδη έκπεφρασμένο τό πως ο Παπισμός βλέπει τήν ένωση: Τό Βατικανό δέν θέλει ένωση «έν τή αλήθεια» τής προφητικής – άποστολικής και πατερικής παραδόσεως, αλλά «άμοιβαία άναγνώριση». Ἐνεργώντας ως Κράτος, έχει χάσει κάθε εύαισθησία στα θέματα πίστεως, παρά τίς αντίθετες διακηρύξεις των θεολόγων του.

γ) Ὑπάρχει και μιά άλλη όψη, ή σημαντικότερη, που γίνεται όμως αίσθητή, όπου τό όρθόδοξο φρόνημα είναι ύγιές και άκμαίο. Είναι ή *πνευματική – σωτηριολογική*. Ἡ Ούνία υπάρχει, για να οδηγεί στην άμεση ή έμμεση άναγνώριση και άποδοχή του Παπισμού, τής σημαντικότερης άλλοτρίωσης του Χριστιανισμού όλων των αίωνων (ο Προτεσταντισμός είναι άπόρροια του Παπισμού, όπως και όλες οι πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις στο χώρο τής Δύσεως). Ὅταν ο άείμνηστος π. Ἰουστίνος Πόποβιτς ταύτιζε τήν ιστορική πτώση του Πάπα (Παπισμού) μέ τίς πτώσεις του Ἄδάμ και του Ἰούδα, ήθελε άκριβώς αυτή τήν αλήθεια να τονίσει: τήν πλήρη άποχριστιανοποίηση του Παπισμού, ως καταξιώσεως τής *άπολυταρχίας* και του *όλοκληρωτισμού*. Πρέπει δε να δηλωθει, ότι ή καταξίωση του ολοκληρωτισμού από τον Παπισμό διαφέρει διαμετρικά από σχετικά φαινόμενα, που κατά καιρούς

παρατηρούνται και σε όρθόδοξα περιβάλλοντα. Οι διαστροφές αυτές, που ένσαρκώνονται στα παπικά δόγματα, για μας τους Ὁρθόδοξους μένουν πάντα κατάφωρες άποκλίσεις από τήν σωστική αλήθεια και άπορρίπτονται, καταδικαζόμενες ως πτώση και άμαρτία. Στον Παπισμό όμως έχουν άναχθει σε δόγματα πίστεως, άναγκαία για τή σωτηρία (μπορεί να ύπάρξει Λατινική Ἐκκλησία χωρίς Πάπα;). Αυτό σε τελευταία άνάλυση σημαίνει, ότι ή σάρκωση του Θεου-Λόγου έγινε, για να θεμελιωθεί στον κόσμο ο Παπισμός και να αγιασθει ο ολοκληρωτισμός μέ όλες τίς συνέπειές του. Ὑπάρχει μεγαλύτερη βλασφημία από αυτή;

Ἡ άναγνώριση του Παπισμού συνιστά έγκατάλειψη τής έν Χριστῷ αλήθειας, άρνηση τής έν Ἁγίῳ Πνεύματι ζωής (πνευματικότητας) και μεταβολή του χριστιανισμού σε κοσμική ιδεολογία, που πνίγεται μέσα στο ένδοκοσμικό και τήν δίψα τής έξουσίας. Ὁ Χριστιανισμός όμως, όπως σώζεται στα πρόσωπα των Ἁγίων μας, είναι ή θεραπεία του ανθρώπου μέσα από τήν κάθαρση τής καρδίας από τά πάθη και του νου από τους λογισμούς, για να μπορεί να δεχθει ο άνθρωπος τήν «έπίσκεψη» (φωτισμό) του Ἁγίου Πνεύματος και να φθάσει στην άκτιστη άγιοτριαδική χάρη (Βασιλεία). Ὅπου χαθει αυτή ή προοπτική και άλλιωθει αυτός ο στόχος, δέν ύπάρχει Χριστιανισμός – Ὁρθόδοξία! Διότι ή πορεία του ανθρώπου προς τή θέωση συμμεταβάλλει και τό περιβάλλον του ανθρώπου και δημιουργεί τήν δυνατότητα πραγματώσεως τής άνιδιοτελοῦς αγάπης, που είναι τό θεμέλιο τής αύθεντικής χριστιανικής κοινωνίας. Και ή ἱστορία μας διδάσκει, ότι ή χαλάρωση ή και άπώλεια

αύτης της παραδόσεως και σέ ένα μέρος ήμων τών Ὁρθοδόξων ἐνισχύθηκε ἡ καί προκλήθηκε ἀκόμη ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ ἀλλοτριωμένου δυτικοῦ χριστιανισμοῦ στή ζωή μας κατά τούς προηγούμενους αἰῶνες. Πάντοτε, ἄλλωστε, ὑπῆρξε καταλυτική ἡ ἐπίδραση τοῦ παρηκμασμένου δυτικοῦ πολιτισμοῦ στούς ὀρθόδοξους λαούς.

Ἀπό τά παραπάνω, νομίζω, γίνεται κατανοητό, πού μπορεῖ νά ὀδηγήσει ἡ ἀποδοχή τῆς Οὐνίας, ὡς μεθόδου ἐνώσεως μέ τόν Παπισμό. Χάνεται κάθε αὐτοτέλεια καί ἐλευθερία γιά τούς Ὁρθοδόξους καί, συνεπῶς, καί ἡ δυνατότητα νά βοηθηθεῖ μέσω τοῦ Διαλόγου ὁ Δυτικός χριστιανισμός νά ἀνακαλύψει ἐκ νέου τίς λησμονημένες ὀρθόδοξες προϋποθέσεις του, τό χαμένο ὀρθόδοξο παρελθόν του. Αὐτός καί μόνο μπορεῖ νά εἶναι ἀπό ὀρθόδοξου πλευρᾶς ὁ σκοπός τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου καί ποτέ ἡ «ἀμοιβαία ἀναγνώριση». Ἄλλωστε, ποιά ἀναγνώριση χρειάζεται ἡ Ὁρθοδοξία ἀπό τόν ἀντιχριστιανικό Παπισμό; Εἶναι σάν νά ζητοῦσε ὁ Χριστός ἀναγνώριση ἀπό τόν Βελίαρ (Β' Κορ. 6,15)... Ἡ Οὐνία, ἀντίθετα, συντελεῖ στή διατήρηση τῆς παπικῆς ἀλλοτριώσεως καί στήν προβολή τοῦ Παπισμοῦ, ὡς τῆς αὐθεντικῆς Ἐκκλησίας, μέ τήν ὁποία ὀφείλουμε ὅλοι νά ἐνωθούμε γιά τή σωτηρία μας. Ἀποβαίνει, ἔτσι, διπλά βλαπτική: πρῶτα γιά τή μὴ λατινική χριστιανοσύνη, διότι τήν ὀδηγεῖ σέ πνευματικό ἀδιέξοδο· καί δεύτερο γιά τήν ἴδια τή λατινική χριστιανοσύνη, διότι τήν ἐμποδίζει νά συνειδητοποιήσει τήν πτώση της καί νά ἀναζητήσει, ὡς ὁ ἄσωτος, τήν ἐπιστροφή στήν ἀλήθεια.

9. Ἡ εὐγλωττη σιωπή τοῦ Βατικανοῦ

Αὐτό ὅμως, πού ἰδιαίτερα προκαλεῖ, εἶναι ἡ σιωπή τοῦ Βατικανοῦ στήν ἀπαίτηση ὄχι μόνο Ὁρθοδόξων, ἀλλά καί πολλῶν μέσα στούς κόλπους του, γιά τήν κατάργηση τῆς Οὐνίας. Προσωπικά, μάλιστα, δέχομαι ὡς εἰλικρινή τήν πρόσφατη δήλωση ἐκπροσώπου τῶν Οὐνιτῶν τῆς Ἑλλάδος στήν Τηλεόραση, ὅτι ἐπιθυμία τους εἶναι ἡ κατάργησή τους.

Ἦδη ἀπό τήν ἐποχή τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου (1962 – 65) διατυπώθηκαν πολλές ἀντιδράσεις στήν συνέχιση τοῦ θεσμοῦ τῆς Οὐνίας, σέ ἐποχή μάλιστα διαχριστιανικοῦ Διαλόγου καί εἰδικοῦ Διαλόγου μέ τή λατινική Ἐκκλησία καί μετά τίς τόσες ὑποχωρήσεις, πού κάνει συνεχῶς ὑπέρ τοῦ Διαλόγου ἡ ὀρθόδοξη πλευρά, ὡς ἐνδειξη καλῆς θελήσεως. Πανορθόδοξο ἐξ ἄλλου ἦταν τό αἶτημα γιά κατάργηση τῆς Οὐνίας, διότι ζημιώνει τόν διάλογο καί πληγώνει τίς ἐκατέρωθεν σχέσεις. Μάλιστα ἔχει τονισθεῖ, ὅτι ἡ ὑπαρξη τῆς Οὐνίας καί ἡ συνέχιση τοῦ θλιβεροῦ ρόλου της προκαλεῖ ἀντιδράσεις, πού ἀπειλοῦν καί αὐτή τήν εὐρωπαϊκή ἐνότητα, γιά τήν ὁποία φαίνεται νά κόπτεται ὁ Πάπας.

Μέ τήν διαμαρτυρία τῆς ὀρθόδοξου πλευρᾶς ἐνωσαν τίς φωνές τους καί ἐπιφανεῖς ρωμαιοκαθολικοί θεολόγοι, πού διασώζουν εἰλικρίνεια καί ἐντιμότητα καί φαίνονται νά ἔχουν διασώσει τήν ἐλευθερία τῆς γνώμης τους. Ὁ γνωστός Γάλλος πανεπιστημιακός θεολόγος Yves Congar λ.χ. ἀπεκάλεσε τήν Οὐνία «καρικατούρα καί σαφή ἀντίθεση κατά τῆς ἐνώσεως». Ὁ δέ ἄριστος ἐρευνητής τῆς μοναστικῆς παραδόσεως, καθηγητής Louis Bouyer, ἀπεκάλεσε τήν Οὐνία «πονηρία», συμπληρώνοντας: «Δέν μπορούμε νά πάρουμε τή

λειτουργία του Βυζαντίου, χωρίς να πάρουμε ολόκληρο τό Βυζαντινό χριστιανισμό», έννοώντας μάλλον τήν Ὁρθοδοξία. Ἀνάλογη στάση τήρησαν καί ἄλλοι (G. Wunderle, P. Wengler, κ.λπ.). Κυρίως δέ καί κατ' ἔξοχὴν ἐπεσήμανε τόν κίνδυνο τῆς Οὐνίας καί ζήτησε ἐπανειλημμένως τήν κατάργησή της ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Καί ὁμως τό Βατικανό κωφεύει!

Ἡ Β' Βατικανή Σύνοδος, χαρακτηρισθεῖσα «ένωτική», διότι κύρια ἐπιδίωξή της ἦταν ἡ προσέγγιση τῶν χριστιανῶν Ἀνατολῆς καί Δύσεως, ὄχι μόνο δέν προχώρησε στή διάλυση τῆς Οὐνίας, ἀλλά ἀντίθετα μέ τό «Διάταγμα περί τῶν Ἀνατολικῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν» τήν ἐνίσχυσε καί συνέτεινε στήν ἀναδιοργάνωσή της γιά τή συνέχιση τοῦ ρόλου της στίς Ὁρθόδοξες καί ἀνατολικοχριστιανικές κοινωνίες. Προτρέποντας, μάλιστα, τήν μυστηριακή κοινωνία Οὐνιτῶν καί «διίσταμένων» μέ τή Ρώμη, ἀνοίγει ἀκόμη μεγαλύτερη ἀπειλή γιά τήν Ὁρθοδοξία. Ἡ ἀνακήρυξη ἐπίσης σέ Καρδινάλιους τῶν Οὐνιτῶν προκαθημένων τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Ρουμανίας ἐγινε ἀκριβῶς, γιά νά ἀναβαθμισθεῖ ὁ ρόλος τῆς Οὐνίας σέ κρίσιμες περιοχές τῆς Εὐρώπης.

Γι' αὐτό ἦταν μεγάλο σφάλμα ἐκ μέρους τῶν Ὁρθόδοξων νά ἀποδεχθοῦμε τήν παρουσία Οὐνιτῶν στό θεολογικό Διάλογο μέ τή «Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία», ἐστω καί ἂν τό πρᾶγμα καλύφθηκε μέ διάφορες δηλώσεις. Στό σημεῖο αὐτό ἔπρεπε οἱ Ὁρθόδοξοι νά εἴμαστε ἀνυποχώρητοι, βλέποντας τή θρασυτητα τῶν συνομιλητῶν μας. Ἡ ἐπιμονή τοῦ Βατικανοῦ στήν παρουσία Οὐνιτῶν στό Διάλογο ἀπεδείκνυε τίς ἀληθινές του προθέσεις καί τό ἀμετάβλητο τῆς τακτικῆς του. Ἀλλά, δυστυχῶς, οἱ σημειωθεῖσες ἀντιδράσεις δέν

εἰσακούσθησαν καί ἐμείναμε μέ τίς ψευδαισθήσεις. Αὐτό ὁμως, πού δέν ἐγινε φανερό τότε ὁ Θεός τό ἀπεκάλυψε τώρα, μέ τίς ἀντορθόδοξες καί ἀνθελληνικές ἐνέργειες τοῦ Βατικανοῦ. Ἐπρεπε νά θιγοῦν ἐθνικά μας δίκαια, γιά νά ἀρχίσουμε νά συνειδητοποιοῦμε τή μεγάλη φθορά, πού ἔχει προξενήσει ἤδη τό Βατικανό στίς ὀρθόδοξες ἐθνότητες!

Ἐστω ὁμως καί μέ καθυστέρηση, ἡ Ὁρθόδοξη πλευρά ἐσπευσε νά διορθώσει τό ἀρχικό λάθος ὅταν, μέ τήν Περεστρόϊκα τό Βατικανό ἀνοιξε τό μεσαιωνικό ὄπλοστάσιό του εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐτσι, ἡ Ὑποεπιτροπή Διαλόγου Ὁρθοδοξίας – Ρωμαιοκαθολικισμοῦ στή Βιέννη (Ἰανουάριος 1990) μέ ἀπόφασή της ἀπέρριψε τήν Οὐνία ὡς «μοντέλο ἐνώσεως» καί καταδίκασε τόν προσηλυτισμό καί τήν ἄλλη δρᾶση της, ἐπαναθέτοντας τό αἴτημα διαλύσεώς της. Τόν Ἰούνιο τοῦ 1990 ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι, μέ κοινή συμφωνία, ἀνέστειλαν τόν θεολογικό Διάλογο μέ τό Βατικανό, ὥσπου νά λυθεῖ τό πρόβλημα τῆς Οὐνίας. Τόν Δεκέμβριο τοῦ 1991 ὁ Μητροπολίτης Ἰταλίας κ. Σπυρίδων μίλησε ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στή Σύνοδο τῶν Εὐρωπαίων Ἐπισκόπων στή Ρώμη, ἐνώπιον τοῦ Πάπα καί κατήγγειλε τήν «ἀναγέννηση» καί δραστηριότητα τῶν Οὐνιτῶν στήν Ἀνατολική Εὐρώπη. Ἀλλά καί ὁ νέος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος στήν προσφώνησή του πρὸς τήν παπική Ἀντιπροσωπία κατά τήν θρονική ἐορτή τῆς Μνήμης τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου (30.11.1991) διατύπωσε μέ παρρησία, ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν Ὁρθόδοξων, τόν κίνδυνο ὄχι μόνο ἀναστολῆς, ἀλλά καί ματαιώσεως τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου, ἂν συνεχισθεῖ ἡ δρᾶση τῆς Οὐνίας.

Μετά από όλα αυτά θά περίμενε κανείς νά άπαντήσουν ο Πάπας καί τό Βατικανό μέ κάποια καθησυχαστική χειρονομία. Αυτό όμως δέν έγινε. Καί τό έρώτημα είναι: Γιατί; Γιατί τό Βατικανό έπιμένει νά στηρίζει στήν ύπαρξη καί δράση τής Ούνίας τήν έξόρμησή του στήν Άνατολική Εύρώπη; Γιατί ζήτησε ο Πάπας, μάλιστα, μέσω του Νουντσιού (πρεσβευτού) του από τήν Κυβέρνηση τής Ρωσίας νά αναγνωρίσει τήν ίσοτιμία τής Ούνίας μέ τήν Όρθοδοξία, προσφέροντας ως ανταλλάγμα τή μεσολάβησή του στίς Κυβερνήσεις τής Εύρώπης Ε.Ο.Κ. γιά τήν παροχή οικονομικής βοήθειας στήν έμπερίστατη Ρωσία; Γιατί, λοιπόν, έπιμένει ο Πάπας, περιφρονώντας τούς Όρθοδόξους, μέ τόση μάλιστα ύπεροψία; Πέρα από τήν γνωστή έπαρση του Παπισμού μήπως υπάρχει καί ειδικότερος λόγος; Η άπάντηση είναι καταφατική.

10. Πώς εξηγείται ή έπιμονή του Πάπα;

Η μέθοδος τής Ούνίας είναι κατά τόν μεγάλο παπικό συγγραφέα καί μοναχό Raymond Janin «ο εύκολότερος καί άποτελεσματικότερος» τρόπος ύποταγής στον Πάπα. «Η καλύτερη μέθοδος γιά τήν προσαγωγή των σχισματικών στον Πάπα». Οί Ούνίτες έχουν άποδειχθεί οί φανατικότεροι προπαγανδιστές του Παπισμού καί οί συνεπέστεροι διεκδικητές των συμφερόντων του Βατικανού. Ιδιαίτερα, λοιπόν, σήμερα χρειάζεται ο Πάπας τήν Ουνία, έποχή κατά τήν όποία έχουν κορυφωθεί καί πάλι οί πολιτικοοικονομικές επιδιώξεις του. Η ύπαρξη των Ούνιτών ενισχύει τό κύρος του Πάπα, διότι οί Ούνίτες αισθητοποιούν τήν ύποταγή τής χριστιανικής Άνατολής στον Παπισμό καί

του δημιουργούν τήν ψευδαίσθηση καθολικότητας καί παγκοσμιοτήτος. Όσοι γνωρίζουν τήν ιστορία του Παπισμού καί τή σχέση του μέ τήν Άνατολή μπορούν νά κατανοήσουν, ότι πάνω από όποιαδήποτε οικονομικά ώφέλη γιά τόν Παπισμό βαρύνει ή αναγνώριση από τούς Όρθοδόξους του παπικού πρωτείου έξουσίας. Οί Ούνίτες ικανοποιούν αυτή τήν άπαίτηση καί συνάμα στηρίζουν τόν Παπισμό πολύ περισσότερο άπ' όσο ή παπολατρεία, πού ιδιαίτερα καλλιεργείται στή Δύση, ως ένα είδος παπικού μυστικισμού («ο Πάπας μās άγαπά», «μās έχει στήν καρδιά του», «δέν ύπάρχει εκκλησία χωρίς Πάπα» κ.ά.π. πού άκούει κανείς στους παπόφιλους κύκλους τής Δύσεως).

Πιστεύουμε, συνεπώς, ότι ισχύει άπόλυτα ή διαπίστωση των πολιτικών σχολιαστών καί διεθνολόγων, ότι ο Πάπας χρησιμοποιεί τήν Άνατολική Εύρώπη ως έφαλτήριο γιά τήν ενίσχυση καί έδραίωση του κύρους του στή Δύση, καί μάλιστα στήν Ένωμένη Εύρώπη. Μās δόθηκε πολλές φορές ή εύκαιρία στήν Εύρώπη νά διαπιστώσουμε, ότι ο Πάπας ύπολογίζει πολύ τήν αναγνώρισή του εκ μέρους τής Όρθοδοξίας. Η Ουνία, λοιπόν, δημιουργεί στους δυτικούς αυτή τήν ψευδαίσθηση. Έτσι ενισχύεται τό, παρά τά φαινόμενα, κλονισμένο κύρος του παπισμού στήν Εύρώπη.

Η επιδίωξη αυτή του Βατικανού έπισημαίνεται, μεταξύ άλλων, από τούς Financial Times τής 24.12.1991: «Ο Πάπας έλπίζει νά έπωφεληθεί από τήν πτώση του Κομμουνισμού», διότι στόχος του είναι νά αναγνωρισθεί, ως «ή ήγετική θρησκευτική δύναμη στήν Νέα Εύρώπη». Έτσι, μπορεί νά εξηγηθεί ή άπαίτηση του Βατικανού νά τεθεί ή μορφή του Πάπα στο κοινό νόμισμα

της Εύρώπης! Νομίζω, ότι κατά τόν εύγλωττότερο τρόπο αποτυπώνει τή στοχοθεσία τού Πάπα ή εύφυέστατη γελοιογραφία τού κορυφαίου μας γελοιογράφου Κ. Μητρόπουλου, πού άκολουθεϊ. Δεδομένου, μά-

λιστα, ότι μία γελοιογραφία έχει δύναμη μεγαλύτερη από ένα ολόκληρο άρθρο, άρκεί τό σκίτσο αυτό τού κ. Μητρόπουλου νά εκφράσει τίς ήγεμονικές τάσεις τού Πάπα επί πανευρωπαϊκού έπιπέδου. Τό Βατικανό

ξαναγύρισε στό Μεσαίωνα και στόν «περί περιβολής» άγώνα. Ή μάλλον άποδεικνύει, ότι δέν άπομακρύνθηκε ποτέ από τόν μεσαιώνα, παραμένοντας τό θλιβερότερο κατάλοιπο τής μεσαιωνικής φεουδαρχίας.

Ή σημερινή αναγέννηση τής Ούνίας είναι για τό Βατικανό ένα είδος θρησκευτικής άποικιοκρατίας. Ή Ούνία, κυρίως τής Άνατολικής Εύρώπης ή τής Μ. Άνατολής, συμπαγής και οργανωμένη, και γι' αυτό ισχυρή έναντι τού ίθαγενοϋς στοιχείου, εξασφαλίζει δυνατότητες για επέκτατικές βλέψεις. Καί αυτά τά σχέδια τού Πάπα, ως και οι μυστικές συνεννοήσεις του μέ τίς Η.Π.Α. για τήν «συνεκμετάλλευση» τών λαών τού τέως ύπαρκτου σοσιαλισμού, είναι πλέον γνωστά από τίς άποκαλύψεις στόν Τύπο. Τό Βατικανό σπεύδει νά καλύψει και πάλι τά κενά εκμεταλλεζόμενο όλα τά άρνητικά στοιχεία τών κατά τόπους Όρθοδόξων λαών. Γι' αυτό και έχει ενισχύσει μέ μεγαλύτερο κύρος τούς Ούνίτες ήγέτες. Οι ούνίτες Πριμάτοι τής Ούκρανίας και Ρουμανίας είναι ήδη καρδινάλιοι, συνεχώς όμως αύξάνει και ο αριθμός τών παπικών ή Ούνιτών επισκόπων τής Άνατολικής Εύρώπης μέ ελάχιστο ή χωρίς καθόλου ποίμνιο.

Μέσα σ' αυτές τίς εξελίξεις συνάγεται εύκολα και ή άπειλή, πού έλλοχεύει έναντίον τού Έλληνισμού. Ό Παπισμός, άλλωστε, χρησιμοποιούσε από αίωνων τούς Σλάβους έναντίον τού Βυζαντίου. Είναι άρκετό δέ ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, για νά εκφράσει αυτή τή συνέχεια τού Παπισμού, ως πρός τό θέμα τής Ούνίας: Τόν 17ο αιώνα έζησε και έδρασε ο μεγάλος διώκτης τών Όρθοδόξων *Ίωσαφάτι Κρούντσεβιτς*. Τό 1623 διέταξε νά εκταφούν τά λείψανα τών Όρθοδόξων και νά

ριφθούν στους σκύλους. Ὁ ἴδιος ὁ Κρούντσεβιτς ἔλαβε μέρος σέ τρομοκρατικές ἐνέργειες ἐναντίον τῶν Ὁρθόδοξων, σέ μιά ἀπό τίς ὁποῖες ἕνας ὀρθόδοξος τόν ἐφόνευσε. Ὁ Πάπας Πίος Θ' τό 1867 τόν ἀνεκήρυξε ἅγιο. Ὁ Πάπας Πίος ΙΑ' τό 1923 τόν ὀνόμασε «ἐνάρετο ἄνθρωπο». Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' τό 1923 μετέφερε τά ὄσα του σέ κρύπτη τοῦ ἁγίου Πέτρου τῆς Ρώμης καί ὁ σημερινός Πάπας τόν ὀνόμασε «ἀπόστολο... τῆς ἐνότητος» καί «εὐγενῆ προσωπικότητα»...

Στά Βαλκάνια τό Βατικανό φοβεῖται συνεργασία καί ἐνότητα τῶν Ὁρθόδοξων. Ταυτίζεται, ἔτσι, μέ ἄλλες δυνάμεις, πού ἐπενδύουν ἐκεῖ τά συμφέροντά τους καί ὀριοθετοῦν τίς σφαῖρες ἐπιρροῆς τους. Δύο ἄξονες συνεργασίας ἔχουν ἀναπτυχθεῖ ἀπό χῶρες τῆς Δύσεως (ἀνάμεσά τους τό Βατικανό καί ἡ Τουρκία) γιά τήν οἰκονομική ἐπικράτησή τους στήν Ἀνατολική Εὐρώπη καί τά Βαλκάνια. Εἶναι γι' αὐτό τουλάχιστο γελοῖο τό ἐπιχείρημα ρωμαιοκαθολικοῦ ἐπισήμου τῆς Χώρας μας, ὅτι οἱ Οὐνίτες ἀγαποῦν τόν Πάπα καί αὐτός δέν μπορεῖ νά τοῦς ἀποπέμψει! Διότι κανεῖς δέν ζητεῖ νά τοῦς ἀποπέμψει. Εἶναι ἐλεύθεροι νά ἀγαποῦν τόν Πάπα καί νά ἀνήκουν σ' αὐτόν, στά ὅρια τῆς χριστιανικῆς καί δημοκρατικῆς ἐλευθερίας. Ἀλλά δέν εἶναι ἐλεύθεροι νά συνεργοῦν μέ τόν Πάπα ἐναντίον τῶν ὁμοεθνῶν των. Καί αὐτό πράττουν, μένοντες Οὐνίτες. Ἄν ἀγαποῦν τόν Πάπα, ἄς γίνουν ρωμαιοκαθολικοί. Ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι εἴμαστε πρόθυμοι νά κάμουμε ὁποιοδήποτε ἐντιμο διάλογο μέ τοῦς Ρωμαιοκαθολικούς, ποτέ ὅμως μέ τοῦς Οὐνίτες. Ὅπως οἱ Πατέρες μας στή δουλεία δέν μπορούσαν ποτέ νά

κάμουν διάλογο μέ τοῦς Λατινόφρονες ἢ τοῦς «Γενιτάρους». Διότι ὁ διάλογος αὐτός ἦταν ἐξ ὀρισμοῦ ἀδύνατος.

Θά μπορούσε ὅμως (ἀφελῶς) νά ἐρωτήσῃ κανεῖς: Ὁ Πάπας δέν θέλει τόν Διάλογο μέ τήν Ὁρθοδοξία; Ἡ ἀπάντησή μας: Ὁ Πάπας – αὐτή εἶναι ἡ μέθοδος τοῦ Παπισμοῦ – χρησιμοποιεῖ τόν Διάλογο μέ τήν Ὁρθοδοξία, ὅπως καί στό παρελθόν πρὸς τό συμφέρον του. Γι' αὐτό προβάλλεται συνεχῶς ἡ «ἀμοιβαία ἀναγνώριση» καί ὄχι ἡ ἔνωση «ἐν τῇ ἀληθείᾳ». Γι' αὐτό καί τό Βατικανό ἀπαιτεῖ συνεχῶς νά γίνεται Διάλογος «περὶ τά ἐνοῦντα» καί ὄχι «τά διαιροῦντα». Ἐνῶ παγία πράξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ «Διάλογος» τῆς Ὁρθοδοξίας μέ τίς αἰρέσεις νά γίνεται πάνω στίς διαφορές, τίς παρεκκλίσεις ἀπό τήν σώζουσα πίστη, πού ματαιώνουν τή σωτηρία – θέωση. Αὐτή εἶναι ἡ ἐνιαία μέθοδος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς Ὁρθοδοξία, ποτέ δέν ἐννοεῖ τήν πίστη ὡς διαπραγματεύσιμη ἰδεολογία (πρβλ. σήμερα τόν «ἱστορικό συμβιβασμό» στό χῶρο τῶν πολιτικῶν ἰδεολογιῶν), ἀλλά ὡς ἱατρική – θεραπευτική μέθοδο, πού μόνη μπορεῖ νά θεραπεύσει τόν ἄνθρωπο, νά τόν σώσει.

Τό Βατικανό, ὡς τό 1989, χρησιμοποιοῦσε ὄχι μόνο τήν Οὐνία, ἀλλά καί τοῦς Ὁρθόδοξους, στίς ἀνατολικές χῶρες γιά τήν προώθησή του στήν Ἀνατολή καί τήν ἀντικομμουνιστική πολιτική του. Μολονότι οἱ Ὁρθόδοξοι χωρῶν, ὅπως ἡ Πολωνία καί Τσεχοσλοβακία, πιέζονταν –κατά τήν ὁμολογία τους– τόσο ἀπό τό παπικό καί οὐνιτικό στοιχεῖο, ὥστε νά στρέφονται πρὸς τήν Σοβιετική Ἐνωση παρά τόν ἀντικομμουνισμό τους. Μόνο ἐμεῖς, ἀφελῶς καί ἐκ τῶν ἔξω, βλέπαμε

τήν αντιπαράθεση Παπισμού - Κομμουνισμού στη Πολωνία ως νίκη του Χριστιανισμού, αγνοώντας ότι ο αγώνας γινόταν για την επικράτηση και νίκη του Παπισμού και όχι του Χριστιανισμού.

Από τό 1989 τό Βατικανό δέν έχει ανάγκη τήν 'Ορθοδοξία (ἐφ' ὅσον μένει 'Ορθοδοξία), διότι τά ζητούμενα ὠφέλη μπορεί νά τά εἰσπράξει μέ ἄμεση συμφωνία μέ τούς ἀνθρώπους τῆς Περειστρόϊκα (πρβλ. ἐπίσκεψη Γκορμπατσώφ στό Βατικανό τό 1989) καί μέσω τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ νά αὐξήσει τήν ἐπιρροή του, εἰς βάρος μάλιστα τῆς 'Ορθοδοξίας. Σ' αὐτό, ἀκριβῶς, τό σχέδιό χρησιμοποιεῖ τήν Οὐνία. Τό Βατικανό ἐφαρμόζει μονίμως τήν ἴδια πολιτική ἐναντι τῆς 'Ορθοδοξίας. Ὄταν εἶναι ἀδύνατη, προσποιεῖται ὅτι θά τήν βοηθήσει, γιά νά τήν ὑποτάξει. Ὄταν εἶναι δυνατή, κάνει τό πᾶν, γιά νά τήν καταστρέψει, ἀφοῦ ἡ 'Ορθοδοξία εἶναι ἀναίρεση τοῦ Παπισμοῦ.

Σ' αὐτή τήν ἀντορθόδοξη ἐκστρατεία τό Βατικανό στηρίζεται στίς σοβοῦσες ἀντιθέσεις μεταξύ τῶν 'Ορθοδόξων (ἐθνικισμοί), στή διάβρωση τῶν συνειδήσεων, πού ἐπῆλθε ἀπό τόν ὑπερενθουσιασμό τῶν φιλενωτικῶν τῆς ἐποχῆς μας καί τό χρησιμοποιούμενο ἀπ' αὐτούς λεξιλόγιο ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τόν Παπισμό («ἀδελφή Ἐκκλησία»), τά ἐσωτερικά προβλήματα τῶν ὀρθόδοξων λαῶν λόγω τῶν πολιτικῶν ἀλλαγῶν κ.λπ. Στηρίζεται, ἐπίσης, στούς δεδηλωμένους ἢ κρυφοῦς «ἐνωτικούς», πού κατ' οὐσίαν οὐνιτίζουν. Ἄλλωστε, πάντοτε ὁ Παπισμός στηριζόταν στούς λατινόφρονες - ἐνωτικούς γιά τήν ἐπιτυχία τῶν ὀποιωνδήποτε σχεδίων του στήν Ἀνατολή. Κατ' ἐξοχήν δέ ἐνωτικοί ὑπῆρξαν οἱ διανοούμενοι καί, κυρίως, οἱ Πολιτικοί, πού περίμεναν

στίς δύσκολες στιγμές τοῦ Γένους τήν παπική βοήθεια. Ἀκόμη ὅμως τήν περιμένουν... Τό Βατικανό ἐπιφέρεται, τέλος, τά λάθη καί τίς διαιρέσεις μας καί, πολύ περισσότερο, τήν ἀδρανοποίηση τῆς αὐτοσυνειδησίας μας, σέ σημεῖο, πού νά μὴν εἶναι εὐκολη πάντοτε ἡ τοποθέτηση τοῦ προβλήματος «Οὐνία» στά σωστά πλαίσιά του.

11. Ὁχι ἀποπροσανατολισμός!

Εἶναι ἀνάγκη νά γίνει κατανοητό, ὅτι τό πρόβλημα μας δέν εἶναι ἡ Οὐνία. Αὐτή εἶναι μιά τραγική μαριονέτα στά χέρια τοῦ Βατικανοῦ. Τό Βατικανό κινεῖ τά νήματα. Τό πρόβλημα πρέπει νά ἐντοπισθεῖ στή φύση τοῦ Παπισμοῦ. Εἶναι ὁ Παπισμός Ἐκκλησία; Αὐτό τό ἐρώτημα ἔθεσε σοφότατα μέ τόν γνωστό ἀυθορμητισμό του καί ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπός μας κ. Σεραφεῖμ κατά τόν ἑορτασμό τῆς μνήμης τοῦ Μ. Φωτίου (6.2.1992) πρὸς τούς Καθηγητές τῆς θεολογίας. Τί εἶναι τό Βατικανό, πού συνιστᾷ τήν ἄλλη ὄψη τῆς «Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας», μέ τήν ὁποία διαλεγόμεθα;

Τό Βατικανό ἢ Ἁγία Ἐδρα εἶναι κράτος (Stato della città del Vaticano). Ἡ ἔκτασή του εἶναι 0,44 τετρ. χιλμ. καί ὁ πληθυσμός του 1.000 κάτοικοι, κυρίως Ἴταλοί καί Ἑλβετοί. Ἐχει σημαία, κιτρινόμαυρη μέ θυρεό. Ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητο κράτος. Παλαιότερα, βέβαια, τό κράτος τοῦ Πάπα εἶχε πολύ μεγαλύτερη ἔκταση. Τά σημερινά του ὅρια καθορίσθηκαν στίς 11.2.1929 κατόπιν συμφωνίας μεταξύ Πάπα Πίου ΙΑ' καί Μουσσολίνι. Ἀρχηγός τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ εἶναι ὁ ἀρχηγός τῆς «Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας», δηλαδή ὁ Πάπας.

Τό ίδιο πρόσωπο είναι φορέας καί τῆς πολιτικῆς καί τῆς θρησκευτικῆς ἐξουσίας (θεοκρατία). Ἄρα, ἐξακολουθεῖ καί σήμερα ὁ Πάπας νά εἶναι πολιτικός – κρατικός ἀρχηγός καί αὐτό δείχνουν οἱ καθιερωμένοι (ἐκκλησιαστικά) τίτλοι του: «Ἐπίσκοπος Ρώμης, Ἀντιπρόσωπος (Βικάριος) Ἰησοῦ Χριστοῦ, Διάδοχος τῶν Ἀποστόλων – Πριγκήπων, Ὑπερτάτη κεφαλή τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας, Πατριάρχης τῆς Δύσεως, Προκαθήμενος τῆς Ἰταλίας, Ἀρχιεπίσκοπος καί Μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Ρώμης, *ἡγεμῶν τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ*, Ὑπατος Διδάσκαλος, Νομοθέτης, Δικαστής, Διοικητής». Αὐτοί εἶναι οἱ (δογματικά) καθιερωμένοι καί ἐν χρήσει τίτλοι τοῦ Πάπα.

Τό Κράτος τοῦ Πάπα διαθέτει φρουρά (Ἐλβετοί), φυλακή, νόμισμα (λίρα), δικαστήρια, ὑπουργεῖα, διπλωμάτες, ραδιοτηλεοπτικά μέσα, πρακτορεῖο εἰδήσεων (Fides), ἐφημερίδες (κυριότερη ἡ «Osservatore Romano» ἀπό τό 1861), ἀνάκτορα (Μπελβεντέρε, Λατερανό) καί πάνω ἀπ' ὅλα Τράπεζες.

Εἶναι, λοιπόν, ὁ Παπισμός Ἐκκλησία; Ἦδη ὁ Μ. Ἀθανάσιος βοηθεῖ γιά μιά ἀντικειμενική τοποθέτηση στό ἐρώτημα. Οἱ Ἀρειανοί εἶχαν ὅλα τά τῶν Ὁρθοδόξων, ἀλλά θεωροῦσαν τόν Υἱό (καί τό Πνεῦμα) κτίσμα. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος συμβουλεύει γι' αὐτό τούς Ὁρθοδόξους νά μήν ἐπηρεάζονται ἀπό τά ἐξωτερικά (περιβολή, λατρεία, ὄργάνωση) καί τούς θεωροῦν χριστιανούς, ἀλλά Ἀρειομανῖτες (μανιακοῦς ὀπαδοῦς τοῦ Ἀρείου). Τά μυστήρια ἔχουν σημασία ὄχι ὡς τελετές, ἀλλά ἄν μεταδίδουν ἄκτιστη χάρη. «Ὅπου, ὅμως, Ἐκκλησία, ἐκεῖ Πνεῦμα Ἅγιον (Χάρη)» κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο (β' αἰ.). Ὁ μακαριστός π. Ἰουστίνος Πόποβιτς

ἐντάσσει τόν Παπισμό στό «νέωτερο Εὐρωπαϊκό Ἀρειανισμό». Ὁ σοφός τοῦ 18ου αἰ. ἀρχιεπίσκοπος Εὐγένιος Βούλγαρις (†1806) ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Παπισμός ἔχασε τίς ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις καί δέν ἔχει γνησίους Ἀγίους (Ἐπιστολή πρὸς Κλαίρικιον). Ὅπως δέ ὁμολογεῖται ἀπό μεγάλους θεολόγους τῆς ἐποχῆς μας, ὁ Παπισμός ἰσχυρίζεται, ὅτι δέχεται τίς (ἀρχαίες) οἰκουμενικές συνόδους, ἀλλά ἔχει χάσει τίς ἀγιογραφικές καί πατερικές προϋποθέσεις των (πνευματικότητα, θεραπευτικό χαρακτήρα τῶν δογμάτων). Ἐξ ἄλλου, μέ τήν ἀλλοίωση τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου (μέ τό Filioque), ἔχει νοθεύσει τή συνοδική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Τά παπικά δόγματα δέν εὐρίσκουν ἐρεισμα στήν Ἁγία Γραφή καί τήν συνέχειά της, τήν ἀγιοπατερική θεολογία, διότι εἶναι καρποί τοῦ σχολαστικισμοῦ.

Καί τό σπουδαιότερο. Ρωτοῦν κάποιοι: Ἐχει καταδικασθεῖ ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός ἀπό Οἰκουμενική Σύνοδο ὡς αἵρεση; Ἡ ἀπάντηση εἶναι καταφατική. Ἡ ἐπί Μ. Φωτίου Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ 879 εἶναι γιά τήν Ὁρθοδοξία ἡ Ἡ' Οἰκουμενική Σύνοδος (Ι. Καρμίρης, π. Ι. Ρωμανίδης κ.ά.), ὅπως οἱ Ἡσυχαστικές Σύνοδοι τοῦ 14ου αἰ. (1341, 1347, 1351) εἶναι ἡ Θ' Οἰκουμενική Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας, πού δέν θά τίς διακηρύξει ὡς Οἰκουμενικές. Ἡ Σύνοδος τοῦ 879 κατεδίκασε ὡς αἵρεση τήν προσθήκη τοῦ Φιλιόκβε στό ἱ. Σύμβολο καί αὐτούς πού τήν διέπραξαν. Ὑπάρχει, λοιπόν, ἤδη οἰκουμενική καταδίκη τοῦ Παποφραγκισμοῦ γιά τήν αἵρεση τοῦ Φιλιόκβε, πού εἶναι βέβαια ἡ κορύφωση ὅλης τῆς ἀλλοτριώσεώς του. Διότι οἱ προϋποθέσεις πού ὁδήγησαν στήν αἵρεση τοῦ Φιλιόκβε εἶναι

σημαντικότερες από τήν ἴδια τήν προσθήκη. Γι' αὐτό ἡ ἀποβολή τῆς προσθήκης ἀπό τό Σύμβολο δέν εἶναι ἀρκετή, ἂν δέν ἀπορριφθοῦν καί οἱ προϋποθέσεις αὐτῆς τῆς πλάνης, ἡ ἀντιγραφική καί ἀντιπατερική θεολόγησις, δηλαδή ἡ φραγκική εἰσαγωγή τῆς Μεταφυσικῆς στήν ἐκκλησιαστική θεολόγησις.

12. Συμπέρασμα

Εἶναι ἀνάγκη, συνεπῶς, νά τεθεῖ τό πρόβλημα τῆς Οὐνίας στή σωστή του βάση. Δέν πρόκειται γιά μιᾶ δικαιοδοσιακῆς φύσεως διένεξη μέ τό Βατικανό, ὅπως ἐτίθετο τό πρόβλημα τῶν σχέσεων Παλαιᾶς καί Νέας Ρώμης στήν ἐποχή τοῦ Μ. Φωτίου. Τό πρόβλημα, ἄρα, δέν συνίσταται στίς «παρ' ἐνορίαν» ἐνέργειες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Ρώμης στά ὄρια δικαιοδοσίας τῆς Νέας Ρώμης, ὅπως ἐγίνε τότε (9ος αἰ.) στή Βουλγαρία. Ἡ «Λατινική Ἐκκλησία» μετά τό σχίσμα, καί κυρίως τήν ἐκφράγκευσή της, δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τήν λατινόφωνη χριστιανοσύνη πρό τοῦ σχίσματος καί τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Φράγκων. Ἡ πρό τοῦ σχίσματος λατινόφωνη Ἐκκλησία τῆς Παλαιᾶς Ρώμης ἦταν ὀρθόδοξη καί ἀδελφή τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως παρά τίς ἐνίοτε ἐμφανιζόμενες μεταξύ τους (κανονικές καί ὄχι δογματικές) ἀντιθέσεις, καί μάλιστα κατά τήν Εἰκονομαχία, πού σχεδόν ὅλη ἡ Ἀνατολή εἶχε ἀλωθεῖ ἀπό τήν αἵρεση, ἐνῶ ἡ Παλαιά Ρώμη ἐσωζε τήν Ὄρθοδοξία. Μετά τό σχίσμα καί τήν ἀλλοτρίωσή της ἡ Παλαιά Ρώμη δέν εἶναι πιά ὁμόδοξη καί ἀδελφή τῆς Νέας Ρώμης. Σήμερα, μάλιστα, ἡ Παλαιά Ρώμη εἶναι ταυτισμένη μέ τό Κράτος τοῦ Βατικανοῦ. Ἐκκλησία καί Κράτος εἶναι ὑπό τήν ἴδια κεφαλή,

τόν Πάπα, ἐμφανιζόμενο ταυτόχρονα ὡς θρησκευτικό καί κρατικό (πολιτικό) Ἠγέτη.

Ἔτσι, ἡ Οὐνία δέν πρέπει νά θεωρεῖται ὡς δικαιοδοσιακή διαφορά καί ἀπλή ἀντικανονική ἐπέμβαση τοῦ Βατικανοῦ στήν Ὄρθόδοξη Ἀνατολή. Εἶναι τό ὄργανο μιᾶς κοσμικῆς – πολιτικῆς ἐξουσίας, πού ἐνδιαφέρεται γιά τόν ἐπεκτατισμό καί τήν αὐξηση τῆς ἐπιρροῆς της. Ἡ σημερινή δέ συγκυρία, πού ἔχει ἐνώσει ΟΛΟΥΣ τοὺς Ὄρθοδόξους εἰς τήν ἀντιμετώπιση τῆς παπικῆς προελάσεως μέ τό ἄρμα τῆς Οὐνίας, εἶναι ἀληθινά θεόδοτη εὐκαιρία, γιά νά ἐπανεξετασθεῖ τό πρόβλημα τῆς οὐσίας (ἐκκλησιαστικότητος, δηλαδή) τῆς «Λατινικῆς Ἐκκλησίας» – Βατικανοῦ, ὥστε καί ὁ θεολογικός Διάλογος (ἂν τόν ἐπιθυμεῖ πιά τό Βατικανό) νά ἐκτιμηθεῖ ἐκ νέου. Πιστεύουμε δέ, ὅτι καί τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, μέ τήν νέα φωτισμένη Ἠγεσία του, ὅπως καί ὅλες οἱ Ἠγεσίες τῶν κατά τόπους Ὄρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, δέν θά ἤρνούντο ποτέ νά τεθεῖ τό πρόβλημα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτήρος τῆς «Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας», ἀλλά καί ὁ θεολογικός Διάλογος μέ τή Ρώμη στή σωστή βάση. Καί δέν πρέπει νά ἀφήσουμε τήν εὐκαιρία νά χαθεῖ. Ἦδη καταγγέλλονται μυστικές διαβουλεύσεις, στά ἐκκλησιαστικά καί πολιτικά παρασκήνια, γιά ἐξομάλυνση τῶν σχέσεων μέ τό Βατικανό, πού προσπαθεῖ νά διασκεδάσει τίς ἀρνητικές ἐντυπώσεις. Ἡ Οὐνία ὁμως παραμένει καί ἡ καταστροφή στήν Ὄρθοδοξία τῆς Ἀν. Εὐρώπης ἔχει γίνει. Κάθε, λοιπόν, ὑποχώρηση τῶν Ὄρθόδοξων θά ἰσοδυναμεῖ μέ ἐγκλημα. Ἀλίμονο, ἂν ἐπικρατήσουν – καί πάλι – τά κριτήρια τῶν Ἐνωτικῶν τῶν «βυζαντινῶν» καί μεταβυζαντινῶν χρόνων. Ἀλίμονο, ἂν ἀφεθεῖ

—καί πάλι— ή Ὁρθοδοξία στίς σκοπιμότητες τῆς ὁποιασδήποτε πολιτικῆς καί θυσιασθεῖ ή αἰωνιότητα στήν ἐνδοκοσμική συμβατικότητα καί χρησιμοθηρία. Οἱ ἐνέργειές μας δέν καταγράφονται μόνο στίς δέλτους τῆς Ἱστορίας, ἀλλά καί θά κριθοῦν στό τέλος τῆς Ἱστορίας ἀπό τόν Κύριο τῆς Ἱστορίας, πού εἶναι συγχρόνως Σωτήρας καί Κριτής τῆς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (ἐπιλεκτική)

- Βαλληνδρά, Νικοδήμου:** Ζητήματα Ἐκκλησιαστικῆς Δεοντολογίας, Ἀθήναι 1968.
- Γιανναρά, Χρήστου:** Ἀλήθεια καί Ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1977.
- Γρηγορίου, Π.:** Σχέσεις Καθολικῶν καί Ὁρθοδόξων, Ἀθήναι 1958.
- Γρηγορίου, Π.:** Πορεία πρὸς τήν ἐνότητα, Ἀθήναι 1978.
- Διαμαντοπούλου, Ἀδ.:** Ἡ ἐν Φλωρεντία Σύνοδος καί ἡ Λατινική Οὐνία ἐν Ἀνατολή, Ἀθήναι 1927.
- «Ζωῆς» (Ἀδελφότητος):** Ἡ νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθήναι 1956.
- Ifantis P, – Karidis Sp.:** Le origini dell' unitismo, *O* *Odigos*, 10 (1991), σσ. 2-7.
- Καλογήρου, Ἰω.:** Ἡ Β' ἐν Βατικανῶ Γενική Ρωμαιοκαθολική Σύνοδος καί ἡ Οἰκουμενική προσπάθεια αὐτῆς κατ' ὀρθόδοξον θεώρησιν, Θεσσαλονίκη 1965.
- Καντιώτου, Αὐγ.:** Μία θρησκευτική ἀπάτη. Οἱ Οὐνῖται, Ἀθήναι 1965.
- Καρμίρη, Ἰω.:** Τά Δογματικά καί Συμβολικά μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τ. I, Ἐν Ἀθήναις 1960. Τόμ. II, Graz 1968².
- Κολιτσάρα, Ἰωάννου:** Ἡ Οὐνία, Ἀθήναι 1966.

- Κόντογλου, Φωτ.:** Τι είναι η Ὁρθοδοξία καί τί είναι ὁ Παπισμός, ἐκδ. Β', Ἀθήναι 1964.
- Λαΐου – Θωμαδάκη Ἀγγελική:** Ἡ διαμάχη μεταξύ Παπῶν καί Αὐτοκρατόρων καί οἱ ἀπόψεις τῶν Βυζαντινῶν, Θησαυρίσματα 15 (1978), σσ. 106–118.
- Μπιάλη, Σπυρ.:** Ὁρθοδοξία καί Παπισμός, Ἀθήναι 1969.
- Νινίκα, Σόλωνος :** Πῶς ἐννοοῦν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τήν ἐνῶσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀθήναι 1966.
- Παπαδοπούλου, Χρυσ.:** Φύσις καί χαρακτήρ τῆς Οὐνίας, Ἀθήναι 1928 (ἀνάτυπο ἀπό τό περιοδ. «Ἀνάπλασις»).
- Παπαδοπούλου, Χρυσ.:** Τό πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, Ἀθήναι 1930.
- Παπαδοπούλου, Χρυσ.:** Αἱ πλάναι τοῦ Παπισμοῦ, ὁ Οὐνιτισμός καί ὁ Προτεσταντισμός, ἐκδ. Γ', Ἀθήναι 1964.
- Romanides, John S.:** Franks, Romans, Feudalism and doctrine. An Interplay between Theology and Society (1981).
- Ρωμανίδου, Ἰω. Σ.:** Ρωμηοσύνη, Ρωμανία, Ρούμελη, Ἐκδ. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη α' τομ. (1975).
- Ρωμανίδου, Ἰω. Σ.:** Οἱ ἅγιοι Κύριλλος καί Μεθόδιος Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι Λατίνων εἰς Σλάβους ἐναντι Φράγκων («Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» 1971, σ. 273 – 281).
- Romanides, John S.:** The Filioque (Anglican Orthodox Joint Doctrinal discussions, St. Albans 1975–Moscow 1976).
- Romanides, John S.:** Le Filioque, στὸν τόμο: Saint Augustin, ἐκδ. L' âge d' homme, Paris 1988.

- Ρωμανίδου, Ἰω. Σ.:** Ἐκκλησιαστικαὶ Σύνοδοι, στό περ. «Ἐκκλησία» τ. (1991) σ. 603 ἐ.ἐ.
- Στεφανίδου, Βασιλ.:** Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθήναι 1958².
- Τρεμπέλα, Παναγιώτου:** Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ὡς Ἀρχιεπίσκοπος, (Ἀνάτυπο ἀπό τό περιοδ. ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Ἀθήναι 1968).
- Χαλαβαζή, Γεωργίου:** Πῶς τίθεται τό ἐνωτικόν πρόβλημα, Ἀθήναι 1953.
- Hieromoine Pierre:** L' union de l' Orient avec Rome, Une controverse recente. Correspondance echangee entre S.B. Monseigneur Chrysostome Papadopoulos, Archevêque Orthodoxe d' Athènes et de toute la Grèce, et Monseigneur Georges Calavassy, Evêque Catholique des Grecs de rite byzantin, a Constantinople et en Grèce, Introduction et traduction, Orientalia Christiana, Vol. XVIII 1., Roma 1930.
- Χριστοδούλου, Μητροπολίτου:** Ἡ Οὐνία δούρειος ἵππος τοῦ Παπισμοῦ, Ἐφημ. «Τό Βῆμα», 9.2.1992.
- Φειδᾶ, Βλασίου Ἰω.:** Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, II, Ἀθήναι 1977.
- Φειδᾶ, Βλασίου Ἰω.:** Αἱ ἀντιλήψεις τοῦ ἱ. Φωτίου περὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας (ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 1977).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1. *Ἐγκύκλιος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου (1722), πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους Ἀντιοχεῖς.*

(Ἀποσπάσματα)

[Πρόλογος]

Ἀγκαλά καὶ δὲν ἔλειψέ ποτε ὁ δεινὸς καὶ ἀρχέκακος ὄφις καὶ κοινὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πολέμιος Σατάν ἀπὸ τὸ νά πολεμᾷ κατὰ καιροὺς μέ διαφόρους τρόπους τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ νά σπουδάζῃ μετὰ προθυμίας τὸν ἀφανισμόν τῶν εὐσεβῶν καὶ Ὀρθοδόξων χριστιανῶν, μεταχειριζόμενος ὄργανα ἀρμόδια εἰς τὴν κακίαν αὐτοῦ ταύτην δυνάμεις τινὰς κακοποιούς, ὅμως ἐξ ἐναντίας πάλιν δὲν ἀπολείπει ἡ χάρις καὶ πρόνοια τοῦ ὑπεραγάθου Θεοῦ νά ἐξαποστείλῃ κατὰ καιροὺς ἀντιπάλους γενναίους καὶ προθύμους ἀνταγωνιστάς εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Ἐκκλησίαν, ἀντιπολεμοῦντας γενναίως ταῖς σατανικαῖς ἐπιτηρείαις καὶ ἐπιβουλαῖς τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἡμετέρου γένους διαβόλου, ὁ ὁποῖος γνωρίζοντας πρῶτον καύχημα καὶ πλοῦτον ἄσυλον τῆς ψυχῆς καὶ εἰς σωτηρίαν ὄπλον ἀναγκαῖον καὶ φυλακτῆριον τὸ ὑγιές καὶ ὀρθόν καὶ ἄπταιστον τῆς ἱερᾶς καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν πίστεως καὶ τὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς

ἡμῶν δόγμασι μέχρι κεραίας ἀπαραχάρακτον καὶ ἀνόθευτον, κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ μέρος ὡς κυριώτερον καὶ ἀναγκαιότερον δοκιμάζει νά ἐπιβουλεύεται τὸ γένος ἡμῶν. Ὅθεν καὶ ἀνεφύησαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τοσαῦται διάφοροι αἵρέσεις καὶ βλασφημίαι περὶ τὸ ὀρθόδοξον ἡμῶν σέβας, σπεύδουσαι νά ρίψουν τοὺς ἀπλουστεροὺς εἰς τὸ τῆς ψυχικῆς ἀπωλείας βάραθρον, τὰς ὁποίας ἡ προνοητικὴ σοφία τοῦ εὐσπλαγχνικωτάτου Θεοῦ διὰ μέσου τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας πατέρων ἀνατρέψασα ἐσύστησε τὴν εὐσέβειαν.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τοὺς παρόντας καιροὺς ἀκούομεν εἰς τὰ μέρη αὐτά, ἤτοι εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ πολιτείας τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν τὰς ὑποκειμένας ὑπὸ τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικόν καὶ ἀποστολικόν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας, νά ἐμφωλεύουσι καὶ νά εἶναι ἐγκατεσπαρμένα λεληθότως εἰς τὰς ψυχὰς καὶ διανοίας τῶν χριστιανῶν τῆς Λατινικῆς κακοδοξίας καὶ κακοφροσύνης τὰ δόγματα ἢ μᾶλλον εἰπεῖν νεωτερίσματα καὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἡμαρτημένα καὶ ἀπεσχοινημένα φρονήματα, τῶν ὁποίων λατινικῶν δογμάτων οἱ ἀρχηγοὶ καὶ διδάσκαλοι εὐρίσκοντες αὐτόθι τινὰς χριστιανούς εὐεξαπατήτους δι' ἀμάθειαν καὶ ἀγνοίαν τῶν ὀρθῶν τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων, καὶ τούτους διαφόροι σοφίσμασι, μηχαναῖς τε καὶ κακοτεχνίαις ἐξαπατῶντες, καταπεῖθουσιν αὐτοὺς ἀποστατεῖν μὲν τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων καὶ πατρικῶν παραδόσεων, πιστεύειν δὲ καὶ ὡς ἀληθῆ παραδέχεσθαι τῆς λατινικῆς ἀπάτης τοὺς νεωτερισμούς. Ὅθεν ὁ τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν θεόθεν κληρωσάμενος μακαριώτατος

καί ἀγιώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητός ἡμῶν ἀδελφός καί συλλειτουργός, κύριος κύριος Ἀθανάσιος, συναλγῶν καί συμπάσχων ἐπὶ τῇ τηλικαύτῃ ψυχικῇ ἀπωλείᾳ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ χριστιανῶν, ἐλθῶν τε ἤδη σωματικῶς ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων καί ἀδελφικῶς συγγενόμενος ἡμῖν τε καί τῷ μακαριωτάτῳ καί ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ, ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατρίβοντι, καί τῇ περὶ ἡμᾶς τῶν συναδέλφων ἀρχιερέων συνόδῳ ἐκτραγωδήσας τε καί δηλοποιήσας τὴν τηλικαύτην δυστυχίαν καί ψυχικὴν βλάβην τῶν εἰρημένων χριστιανῶν, εἰς λύπην οὐ μετρίαν καί συμπάθειαν καί ἡμᾶς προῦκαλέσατο, ὥστε κοινῶς τε καί συνοδικῶς μετὰ τῆς αὐτοῦ μακαριότητος σκέψασθαι καί βουλευσασθαι περὶ τοῦ προκειμένου κακοῦ, καί περὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ προνοησαμένους γράψαι καί φανερώσαι ὑμῖν πᾶσι τοῖς αὐτόθι χριστιανοῖς, μὴ ἐξαπατᾶσθαι ραδίως μηδὲ ἀνοίγειν τὰ ὦτα ταῖς τῶν Λατίνων κενοφωνίαις, ἀλλ' οὐδέ παραδέχεσθαι τοὺς νεωτερισμοὺς αὐτῶν καί ὅσα κατὰ ἀπάτην ψευδῆ καί ὀλέθρια δόγματα μέ σοφιστικά ἐπιχειρήματα σπεύδουσι νά ἐγκατασπεύρουν εἰς τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ἀλλὰ ὄντες ὠπλισμένοι μέ τὰ ὀρθά τῆς εὐσεβείας δόγματα καί νοήματα νά ἀποδιώκετε τό ψεῦδος καί νά μένετε εἰς τὴν ἀληθῆ καί πατροπαράδοτον σας πίστιν.

Τό δέ αἴτιον κυρίως, ὅπου ἀναγκάζει τοὺς Λατίνους νά κάμουσι τὰς τοιαύτας καινοτομίας καί τοὺς νεωτερισμοὺς, δέν εἶναι ἄλλο παρά νά συστήσωσι τὴν μοναρχίαν τοῦ Πάπα καί νά ἀποδείξουν ὅτι ὁ μόνος ὁ Πάπας εἶναι, καθὼς αὐτοὶ λέγουσι, καθόλου κεφαλὴ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καί βικάριος τοῦ Χριστοῦ καί

μόνος κύριος καί ἐπίσκοπος τῆς οἰκουμένης ὅλης καί ὑπεράνω τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν καί πάντων ἀρχιερέων, καί ὅτι δέν δύναται ποτέ νά ἀμάρτη καί νά ξεπέση εἰς καμμίαν αἵρεσιν, καί ὅτι εἶναι ὑπεράνω τῶν Συνόδων, οἰκουμενικῶν τε καί τοπικῶν, καί ὅσα ἄλλα προνόμια τυραννικῆς ἐξουσίας ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὴν τὰ ὅποια θέλομεν ἀπαριθμῆσαι κατωτέρω, σπεύδουσι νά δείξουν, ὅτι πάντα δύναται ὁ Πάπας, καί ὅσα νομοθετεῖ καί διδάσκει εἶναι ἀληθινὰ καί βέβαια καί ἀνεξέταστα παρά πάντων, καί ὅτι εἶναι ἀνάγκη οἱ εὐσεβεῖς νά ὑποτάσσωνται καί νά δέχωνται ταῦτα χωρὶς καμμίαν ἐξέτασιν. Καί ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ἀλλόκοτον καί τετυφωμένην ἀρχὴν τοῦ Πάπα θεμελιώνουσι ὅλας τὰς καινοτομίας καί τοὺς νεωτερισμοὺς αὐτῶν καί ἐξαπατῶσι τοὺς ἀπλουστέρους, εὐγάνοντές τους ἀπὸ τὰ εὐσεβῆ δόγματα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καί σύροντές τους ἀθλίως εἰς τὸν βυθόν τῆς ἀπωλείας.

[.....]

[Ἐπίλογος]

Ἄλλὰ, καθὼς εἶπομεν, ὄχι μόνον τὰ δόγματα τῆς εὐσεβοῦς πίστεως, ἀλλὰ καί τὰς παραδόσεις καί τάξεις τῆς Ἐκκλησίας ἀνέτρεψαν καί διέφθειραν οἱ κατὰ πάντα καινοτομοῦντες Λατίνοι, ἐναντιούμενοι καί τῇ εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ καί τοῖς ἀποστολικοῖς κανόσι καί εἰς τὰς ἱεράς Συνόδους καί ἀπλῶς εἰπεῖν εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας καί τὰς ἐξ ἀρχῆς φυλαττομένας παρ' ἡμῶν πάντων τῶν εὐσεβῶν παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας. Καί ὅτι μὲν αὐτοὶ ἐθελοκάκως ἀμαρτάνουσι καί ἐναντιοῦνται εἰς τὴν ἀλήθειαν, καθὼς ἀρκετὰ τό ἐφανερῶσαμεν μέχρι τοῦδε, οὐδεὶς νοῦν ἔχων ἀμφιβάλλει.

Μόλον τούτο, εάν ἔμεινε τό κακόν εἰς τοῦ λόγου τους, ὀλίγον μᾶς ἐμελλε νά τοὺς κρίνωμεν καί νά τοὺς κατακρίνωμεν, ὡσάν ὁποῦ δέν προξενεῖται ἐκ τούτου καμμία ὠφέλεια εἰς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι διά πείσμα καί πάθος ἄλογον ἐσχίσθησαν ἀπό τήν καθόλου Ἐκκλησίαν, καί ἐπενόησαν τόσας καινοτομίας καί νεωτερισμούς εἰς τά τῆς εὐσεβοῦς πίστεως δόγματα καί παραδόσεις. Ἄλλ' ἐπειδή καί βλέπομεν, ὅτι τό ἐδικόν τους κακόν καί τό φαρμάκι τῆς κακοδοξίας των σπεύδουσιν ὡσάν ὄφεις ὀλέθριοι νά τό μεταδώσουν καί εἰς τοὺς ἀπλουστέρους χριστιανούς τοῦ ἡμετέρου γένους, τῆς Ἀνατολικῆς δηλαδή τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καί μέ τρόπους ἀπατηλούς νά τοὺς διαφθείρωσι καί νά τοὺς σύρωσιν ἀθλίως εἰς τόν κρημνόν καί τό βάραθρον τῆς ἀπωλείας, διά τούτο λυπούμενοι καί φροντίζοντες τοὺς ἐδικούς μας χριστιανούς, ἐγράψαμεν καί ἐφανερώσαμεν ἐν τῷ παρόντι μέ συντομίαν ἐκεῖνα ὁποῦ φρονεῖ καί δοξάζει ἡ Ἀνατολική τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καί τά ὑγιῆ καί ὀρθά δόγματα αὐτῆς· ὁμοίως ἐφανερώσαμεν καί τοὺς νεωτερισμούς καί τάς ἀπάτας τῆς λατινικῆς κακοδοξίας, διά νά στηρίζωνται οἱ εὐσεβεῖς εἰς τήν εὐσέβειαν, καί νά μὴν ἀπατώνται ἀπό τάς λατινικὰς φλυαρίας.

Ὅθεν καί συμβουλευόμεν πατρικῶς καί πνευματικῶς ὅλους τοὺς ὑπό τόν ἀγιώτατον πατριαρχικόν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας εὐρισκομένους χριστιανούς, μικρούς τε καί μεγάλους, πάσης τε καί παντοίας τάξεως καί καταστάσεως, νά προσέχετε καλῶς καί νά φυλάττετε τήν πατροπαράδοτόν σας πίστιν, καί νά μένετε στερεῶς μέσα εἰς τά ὄρια τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὅσα παρέλαβε καί ἐδιδάχθη

ἄνωθεν καί ἐξ ἀρχῆς ἀπό τόν Ἰησοῦν Χριστόν καί τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους, ἱεράς Συνόδους καί θείους Πατέρας, καί ὅλας τάς παραδόσεις τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐγγράφους τε καί ἀγράφους, τά ἐφύλαξε καί τά φυλάττει ἀπαρασάλευτα καί ἀνόθευτα, καί νά ἀπέχετε μακράν ἀπό τάς καινοτομίας καί τοὺς νεωτερισμούς τῶν Λατίνων, οἱ ὁποῖοι δέν ἄφησαν κανένα δόγμα καί μυστήριον καί παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ὁποῦ νά μὴν τό φθείρουν καί νά τό νοθεύσουν. Καί οὕτω μέν ποιοῦντες καί ἐμμένοντες εἰς τήν πατροπαράδοτόν σας εὐσέβειαν, θέλετε ἔχη μισθόν παρά Θεοῦ πολλαπλάσιον καί ζωὴν τήν αἰώνιον καί ψυχικὴν σωτηρίαν, καί παρά πάντων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί παρ' ἡμῶν εὐχὰς καί εὐλογίας πνευματικᾶς. Ὅστις δέ τολμήσει ἀπό λόγου σας νά ἀθετήσῃ τά δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καί νά παρασαλεύσῃ κανένα ἀπό αὐτά καί νά δεχθῆ κανένα νεωτερισμόν καί ἀπάτην καί ψεῦδος τῆς λατινικῆς κακοδοξίας, ἄς γνωρίζῃ βεβαίως ὁ τοιοῦτος, ὅτι ἀμαρτάνει θανάσιμα, ἐπειδή καί εὐγαινει ἀπό τά ὄρια τῆς εὐσεβείας, καί γίνεται ὑπόδικος καί ὑπεύθυνος τῇ αἰωνίᾳ κολάσει καί ὡσάν ἀσεβῆς καί αἰρετικός λογισθῆσεται παρά Θεῷ, λαμβάνοντας τάς ἀράς τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Συνόδων καί ὄλων τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς παραβάτης καί καταφρονητῆς τῆς διδασκαλίας καί παραδόσεως αὐτῶν.

Τό ἴσον τῶν πατριαρχικῶν ὑπογραφῶν καί λοιπῶν ἀρχιερέων ἀπαράλλακτον.

† Ἱερεμίας, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καί οἰκουμηνικός Πατριάρχης, ἀποφαίνομαι καί ὁμολογῶ ταύτην εἶναι τήν δόξαν

καὶ ὁμολογίαν τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἐνταῦθα ἐκτεθέντων προβλημάτων.

† Ἀθανάσιος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, συναποφαινομαι καὶ ὁμολογῶ ταύτην εἶναι τὴν δόξαν καὶ ὁμολογίαν τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἐνταῦθα ἐκτεθέντων προβλημάτων.

† Χρύσανθος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἀποφαινομαι ταύτην εἶναι τὴν δόξαν καὶ ὁμολογίαν τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἐνταῦθα ἐκτεθέντων προβλημάτων.

† Ἐγwege Ἡρακλείας καὶ Ρεδαιοῦ Καλλίνικος, τὰ προβληθέντα ἀποδεχόμενος συμφρονῶ καὶ συμφθέγγομαι τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις, καὶ οὕτως ὁμολογῶ καὶ δοξάζω καρδίᾳ καὶ στόματι, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κηρύττει. † Ὁ Κυζίκου Αὐξέντιος, τὰ προβληθέντα ἀποδεχόμενος συμφρονῶ καὶ συμφθέγγομαι τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις, καὶ οὕτως ὁμολογῶ καὶ δοξάζω καρδίᾳ καὶ στόματι, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καθολικὴ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κηρύττει. † Ὁ Νικομηδείας Παῖσιος, τὰ προβληθέντα ἀποδεχόμενος συμφρονῶ καὶ συμφθέγγομαι τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις καὶ οὕτως ὁμολογῶ μέχρις ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς. † Ὁ Νικαίας Γεράσιμος, περὶ τῶν τῆδε ἐμπεριεχομένων σύμφρων εἰμί διόλου τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις. † Ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος, τὰ προβληθέντα ἀποδεχόμενος συμφρονῶ καὶ συμφθέγγομαι τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις, καὶ οὕτως ὁμολογῶ καὶ δοξάζω καρδίᾳ καὶ στόματι, καθάπερ ἡ τοῦ Χριστοῦ

ἁγία Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κηρύττει. † Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Γρηγόριος, τὰ προβληθέντα ἀποδεχόμενος συμφρονῶ καὶ συμφθέγγομαι τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις, καὶ οὕτως ὁμολογῶ καὶ δοξάζω καρδίᾳ καὶ στόματι, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καθολικὴ ἀποστολικὴ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κηρύττει. † Ὁ Σοφίας Ἀναστάσιος, τὰ προβληθέντα ἀποδεχόμενος συμφθέγγομαι τοῖς ἁγιωτάτοις Πατριάρχεις, καὶ οὕτως ὁμολογῶ καὶ δοξάζω καρδίᾳ καὶ στόματι, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καθολικὴ ἀποστολικὴ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κηρύττει.

2. *Ἐγκύκλιος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου (1838) κατὰ τῶν Λατινικῶν καινοτομιῶν.*

(Ἀποσπάσματα)

Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικός Πατριάρχης.

Ἡ τῶν ἀπανταχοῦ Ὁρθοδόξων ποιμαντικὴ ἐπίσκεψις καὶ φροντίς ἐναπόκειται ἀπαραιτήτως τῇ μιᾷ τοῦ Χριστοῦ ἁγία, καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς τό νά ἐπαγρυπνῇ ἀόκνως καὶ νά διεξάγῃ ἐπιμελῶς τὰ λογικά τοῦ Χριστοῦ πρόβατα πρὸς νομάς σωτηρίους, ἐν τόπῳ χλόης καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως, ἅπερ εἰσὶν ἡ ἄνωθεν παρά τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, τῶν ὁμιλητῶν τούτων, καὶ τῶν ἐπτὰ οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀνόθευτος καὶ ἀπαραχάρακτος, ὀρθὴ καὶ ὑγιαίνουσα διδασκαλία τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως, καὶ τό ἀρὰρός καὶ ἀκίβδηλον τῶν θείων δογμάτων, ἐθίμων τε καὶ διδαγμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

καί ἡ περί ταῦτα τήρησις καί ἀσφάλεια, ὑπέρ ὧν ὀφείλει ὁ ποιμήν ὁ καλός καί τήν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν καιρῷ τιθέναι, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν καί θεόφθεγκτον φωνήν¹, καί πανταχόσε προσέχειν, μήποτε ἐπέρχωνται κατὰ τοῦ ποιμνίου ἐξωθέν ποθεν λύκοι βαρεῖς, φθοροποιοὶ καί ὀλέθριοι, ἐν σχήματι προβάτων, κατασπαράττοντες ἀφειδῶς καί ἀπολλύοντες ψυχικῶς ταῦτα, ὑπέρ ὧν Χριστός ἀπέθανε, καί ὧν τό αἷμα ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐκζητήσει Κύριος ἐν τῇ φοβερᾷ καί ἀδεκάστω ἐκείνῃ ἡμέρᾳ, ἐάν αὐτός τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ χρεῶν ἀμελήσῃ, μή παντί σθένει ἀγωνιζόμενος, τοὺς μὲν ψυχοφθόρους τούτους λύκους ὡς πορρωτάτω τῆς λογικῆς τοῦ Χριστοῦ μάνδρας νά ἀπελάσῃ, τό δέ ποιμνιον εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν νά ὀδηγήσῃ, καί ἔργοις ἅμα καί λόγοις τοὺς Ὁρθοδόξους ἐν γένει λαούς εἰς τὴν πατροπαράδοτον αὐτῶν καί θεοδίδακτον διδασκαλίαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως νά ὑποστηρίξῃ. Ταῦτα οὖν τὰ ἀπαραίτητα ἱερά χρέη συνειδότες καί ἡμεῖς ἐν ἑαυτοῖς, οὐκ ἐπαυσάμεθα, τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει ῥωννύμενοι, ἀπό τό νά φροντίζωμεν, κατὰ τό ἐνόν, εἰς τὴν σωτήριον διεξαγωγὴν τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων πρὸς τὰς σωτηρίου νομάς, καθὼς καί ἐπιστολὴν ἐγκύκλιον ἐν τύποις ἐξεδώκαμεν πρό πολλοῦ, προασφαλίζοντες τοὺς Ὁρθοδόξους λαούς, τὰ γνήσια καί ἀληθῆ τέκνα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπό τὴν, δίκην χειμάρρου, κινηθεῖσαν ψυχόλεθρον λύμην τῶν Λουθηροκαλβινιστῶν, κατὰ πάσης τῆς εὐσεβείας λυσσώντων καί πρόρριζον τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀνατρέψαι διαφόρως μηχανωμένων, καί ὀλοτρόπως ἀγωνιζόμενοι, ἵνα τῇ θεῖᾳ δυνάμει τοὺς μὲν ἀνυπόκριτον ἔχοντας τὴν εὐσέβειαν καί τοὺς τῷ Σωτῆρι Χριστῷ εἰλικρινῶς

τε καί γνησίως συντασσομένους στηρίξωμεν, τοὺς δὲ ἠπατημένους ἢ ἐξηγορασμένους, καί ὀπωσδήποτε περὶ τὴν πίστιν ὀκλάσαντας ἀνορθώσωμεν καί πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ ποιμνὴν ἀνακαλέσωμεν καί συγκατατάξωμεν, τοὺς δὲ μανιώδεις καί λυσσώδεις λύκους εἰς τὰ τοῦ ἄδου βάραθρα ἀποσοβοῦντες ἀποπέμψωμεν, εἰρήνην ἅμα τὴν ἐν Χριστῷ ἀντικαθιστῶντες πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις καί χριστωνύμοις λαοῖς.

Ἄλλ' ἤδη πάλιν μέ ὑπερβάλλουσιν τῆς ψυχῆς μας λύπην ἐνωτισθέντες τὰ κατὰ Συρίαν, Αἴγυπτον καί Παλαιστίνην ῥαδιουργήματα καί τὰ κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπιβουλεύματα τῶν τῆς πλάνης τοῦ Παπισμοῦ ὀπαδῶν, καί μὴ ἀνεχόμενοι νά θεωρῶμεν διαδιδόμενην καί ἐπί πλείον ἐπεκτεινομένην τὴν τοιαύτην ψυχόλεθρον ἐν τοῖς Ὁρθοδόξοις λύμην, ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες νά στήσωμεν καί τὸν ροῦν τῆς ἀπάτης ταύτης καί σατανικῆς πλάνης, ἵνα μὴ τῷ χρόνῳ συμπροϊοῦσα πᾶν τό ὀρθόδοξον λυμῆνηται πλήρωμα, οὐκ ὠκνήσαμεν ἵνα δι' ἰδιαίτερων ἡμῶν ἐπιστολῶν διακοινώσωμεν πρὸς τοὺς μακαριωτάτους καί σεβασμιωτάτους Πατριάρχας, τὸν τε τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας κύριον Ἱερόθεον καί τὸν τῆς θεουπόλεως Ἀντιοχείας κύριον Μεθόδιον, τοὺς ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητοὺς ἀδελφούς καί συλλειτουργούς, ταύτην ἡμῶν τὴν πρόθεσιν, εἰς ἣν καί μετὰ ζέοντος ζήλου διατεθειμένους εὐρόντες καί ἐκθύμως τὴν πρόθεσιν ἀποδεξαμένους κατιδόντες, οὐ μόνον ἀλλὰ καί ἐγγραφον αὐτῶν τὴν γνώμην καί συγκατάθεσιν λαβόντες, σύμφωνον οὔσαν καί τῇ τοῦ ἐν [τῇ] βασιλευσίᾳ ἐνδημοῦντος μακαριωτάτου καί σεβασμιωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου Ἀθανασίου, τοῦ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητοῦ ἡμῖν

ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ, ἐγνωμεν κατὰ χρέος ἐκκλησιαστικῆς προνοίας κοινῇ γνώμῃ καὶ ἐνὶ κατὰ Θεὸν φρονήματι τῆς τε σεβασμίας ἡμῖν μακαριότητος αὐτῶν καὶ τῆς ἐνδημούσης περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς ὁμηγύρευς τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὑψώσωμεν τὴν τῆς Ἐκκλησίας φωνὴν καὶ διὰ τῆς παρουσίας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἡμῶν ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, ὡς δι' ἄλλης εὐαγγελικῆς σάλπιγγος, διασαλπίσσωμεν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς Ὁρθοδόξους, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς κατὰ Συρίαν, Αἴγυπτον καὶ Παλαιστίνην, καὶ στηλιτεύσωμεν δημοσίως, ὅποιοί εἰσιν οἱ προβατόσχημοι οὗτοι λύκοι, οἱ δόλιοι καὶ ἀπατεῶνες, οἱ νεωστί ἤδη ἀπὸ τοῦ Λιβανίου ὄρους, ὡς ἄλλοι σκοτεινοὶ ἐωσφόροι ἀναφανέντες, καὶ κατασκιάσαντες ὡς νέφος μέλαν τε καὶ ἐπαχθές καὶ πνιγρόν πάντα τὰ μέρη τῆς Συρίας, Αἰγύπτου τε καὶ τῆς Παλαιστίνης, λαλοῦντες βλάσφημα κατὰ τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, καὶ διδάσκοντες σοφιστικῶς ἐναντία τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ οὕτω νὰ προφυλάξωμεν τοὺς ἀληθῶς εὐσεβεῖς ἀπὸ τῆς ἐωσφορικῆς πλάνης αὐτῶν καὶ τὰ γνήσια τέκνα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τᾶς βλασφημίας τοῦ Παπισμοῦ. Καθότι ἡ ἀκόρεστος λύσσα τοῦ Παπισμοῦ, ἢ πρὸς ἀπάτην καὶ προσηλυτισμὸν τὰ πάντα μηχανωμένη, ἀφίησιν ἀπολύτους, κατὰ πονηρίαν, καὶ πάντῃ ἐλευθέρους τοὺς ἐφ' ἐκάστης Ἐκκλησίας τὸν Παπισμὸν ἐναγκαλιζομένους, συγχωροῦσα ἵνα ἐκτελώσιν ἀπαραλλάκτως πάντα τὰ τῆς προτέρας αὐτῶν Ἐκκλησίας ἔθιμα καὶ μυστήρια, εἰς μόνα τὰ δύο ταῦτα ἐξαρκουμένη, τὸ μνημονεῦειν δηλαδὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πάπα, καὶ τὸ ἀποδέχεσθαι

ὅτι ὁ Πάπας ἐστὶν ἀλάνθαστος καὶ ἀναμάρτητος, τὰ ὅποια ὡς ἀφευκτα καὶ ἀπαραίτητα ἐναπαιτεῖ παρὰ τῶν αὐτοῦ προσηλύτων ὁ Πάπας, μικρὰ μὲν καὶ ἀπλὰ δοκοῦντα κατ' ἀρχάς, πλήρη δὲ δόλου καὶ μυρίων ἀτοπημάτων μεστὰ. Τοῦτω δὴ τῷ τρόπῳ καὶ τοὺς τῆς Συρίας αὐτόχθονας προσηλύτους πρὸς ἑαυτὸν ποιήσας, καὶ βλαστήματα πονηρὰ ἅμα καὶ σαθρὰ τῆς πονηρᾶς αὐτοῦ ρίζης ἀναβλαστήσας τοὺς πλείονας ἐκ τοῦ ἐν Ῥώμῃ κολεγίου, τοῦ τῆς προπαγάνδας λεγομένου φροντιστηρίου, τὰ λοιπὰ πάντα σχεδὸν ἀφήκεν ἀπαρασάλευτα, φαμέν δὴ τὴν ἐξω ἐνδυμασίαν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιβολὴν, τὰς ἱεροπραξίας, τὰς τελετάς, τὰ μυστήρια καὶ τὰ ἔθιμα τῆς προτέρας αὐτῶν μητρὸς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἄλλα τινὰ κωμωδήματα καὶ μορφώματα καὶ προσωπεῖα ἀπατηλά· ὥστε διὰ ταῦτα ἀνερυθριάστως νὰ λέγωσιν, ὅτι ὅμοιοι ἡμῖν τοῖς εὐσεβέσιν εἰσὶ, καὶ ὅτι οὐδεμία δὴθεν διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων. Ἐπὶ τούτῳ καὶ μόνῳ συγκεχώρηται τοῖς κατολίκοις οὐχὶ πιστεύειν, ἀλλὰ λέγειν μόνον τὸ ἱερὸν Σύμβολον, εἴτε ἄνευ προσθήκης ὀρθῶς, εἴτε μετὰ τῆς προσθήκης δυσσεβῶς, ὅπως ἂν ἐγχώρῃ αὐτοῖς, εἰς προσηλυτισμὸν ἄλλων καὶ τοῦ Παπισμοῦ πληθυσμὸν. Δι' ἃ καὶ ἐπιδαψιλεύει ἀμοιβαδὸν ἀπὸ τοῦ νομιζομένου πληρώματος τῆς παπικῆς ἐξουσίας αὐτοῦ πᾶσι τοῖς δεξαμένοις τὸν Παπισμὸν κατολίκους οὐ μόνον τὴν ἄθεσμον κατάλυσιν τῶν νηστειῶν καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν πεπραγμένων ἀμαρτημάτων, ἄνευ προηγουμένης ἱκανοποιήσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνήκουστον καὶ ἀντίθεον ἄφεισιν τῶν μελλόντων καὶ πραχθησομένων ἀμαρτημάτων, τὴν ἀξιογέλαστον μὲν, ὡς ἐκπίπτουσαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχαίων ὄρων καὶ

κανόνων, εύαπόδεκτον δέ παρά τῶν σαρκικῶν καί τῶν αἰσχροῖς πάθεσι δουλευόντων, καί εύάρεστον διά τό πλατεῖαν καί εύρύχωρον ἔχειν τήν ὁδόν, τήν ἀπάγουσαν εἰς ἀπώλειαν· ἐπειδή τίς ἄλλος πρόχειρος ἐργάτης πάσης ἀνομίας, εἰ μή ὁ ἑαυτὸν νομίζων ἀκαταγνώστως ἀμαρτάνοντα καί μηδῶλως πτοούμενος περί ἀπολογίας τῶν βεβιωμένων, ἄτε δῆθεν ἀπ' ἐντεύθεν συγκεχωρημένων; Μέθοδος ἀπόκρυφος καί ὄργανον καταχθόνιον, δι' οὗ παρασύρουσι τοὺς εύήθεις καί εύαπατήτους πρὸς Παπισμόν!

[.....]

Ἴδού οἱ κατά Συρίαν, Παλαιστίνην καί Αἴγυπτον κατόλικοι ἀποπλανηθέντες, πρὸς ποίας Ἐκκλησίας ἀρχηγόν θρησκευτικῶς προσανέχουσιν, ἀφέντες τὰ πατροπαράδοτα καί ἀρχαῖα· πρὸς τοιοῦτον ἀρχηγόν, παρ' οὗ προήλθον ἀπὸ τινος καιροῦ καί προέρχονται διαδοχικῶς, πρὸς τοῖς πολλοῖς ἄλλοις, καί τὰ ῥηθέντα ἀντίθεα ψηφίσματα, προγράφοντα καί καταργοῦντα πολλά τῶν ἱερῶν δογμάτων, κανόνων καί διατυπώσεων καί ἐπικυροῦντα καταχρηστικῶς καί καινοτόμως νομοθεσίας, ἀντιθέου πλάνης καί ἀπάτης πεπληρωμένας. Ὅστις καί καθήμενος ἤδη ἐπὶ τήν πάλαι ποτέ ἱεράν καί σεβασμίαν καθέδραν, καί προσκυνούμενος παρά τῶν παποσέπτων κατολίκων ὡς ἰσόθεος φεῦ! καί ἀναμάρτητος, καί ἀρκούμενος ἐκ πονηρίας εἰς μόνον τό μνημόσυνον τοῦ ὀνόματός του καί τήν ἀποδοχὴν τῆς δοκούσης ἀναμαρτησίας του, προσεφείλκευεν αὐτοὺς εἰς ἑαυτὸν, διά τῆς ἐπιτρέψεως τοῦ νά ἀναγινώσκωσι τό ἱερόν Σύμβολον ἢ μετὰ τῆς προσθήκης ἢ καί ἄνευ ταύτης, ὡς εἴρηται, διά τῆς καταλύσεως τῶν παρά τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καί τῶν διαδόχων αὐτῶν

παραδεδομένων ἀπαραιτήτων νηστειῶν, καί τῆς ἀφέσεως καί συγχωρήσεως πάσης οἰαστινοσοῦν ἀμαρτίας καί κακοπραγίας, καί τοιουτοτρόπως παρέσυρεν αὐτοὺς ἐλεεινῶς εἰς τήν αὐτὴν ἄβυσσον, εἰς ἣν καί αὐτοὶ καί οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀπὸ τινων χρόνων Πάπαι κατεβυθίσθησαν.

Οἱ δέ τῶν κατολίκων αὐτῶν ἀνίεροι, φρονούντες καί δογματίζοντες κατ' ἑκτασιν ὅσα καί αὐτὸς ὁ τῶν δογμάτων αὐτῶν κορυφαῖος, πρὸς ὃν ὑπόκεινται τετυφλωμένως ὡς ἀνδράποδα, οὐκ αἰσχύνονται νά λέγωσιν, ὅτι εἰσὶν ἱερεῖς καί ὅμοιοι καὶ ὁμόφρονες κατὰ πάντα ἡμῖν τοῖς Ὁρθοδόξοις, δελεάζοντες καί πλανῶντες διά τῆς ἐπιπλάστου ἐξωτερικῆς μόνης ἐξομοιώσεως αὐτῶν τοὺς ἀπλουστεροὺς τῶν Ὁρθοδόξων, καί ἐκτραηλίζοντες τοὺς ἀθλίους αὐτοὺς εἰς τὰ βάραθρα τῶν αἰρέσεων τῶν καί εἰς τοὺς ψυχοφθόρους κρημνοὺς τῆς παπικῆς πλάνης τῶν. Ἡμεῖς δέ Ὁρθόδοξοι ὄντες, ὀρθοδόξως πιστεύομεν καί ἀραρότως κατέχομεν ὅσα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεκάλυψε καί οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν καί αἱ οἰκουμενικαὶ ἅγια ἐπτὰ Σύνοδοι ἐκύρωσαν.

[.....]

Ταῦτα ἐξεθέμεθα, τέκνα ἡμῶν πνευματικά, συντόμως μὲν καί κεφαλαιωδῶς, σαφῶς δέ πρὸς διάκρισιν ὑμετέραν καί ασφάλειαν εἰς τὰ περί τῆς Ὁρθοδοξίας, ἵνα γνωρίσητε ὅσον τό διάφορον ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων ἀπὸ τῶν Κατολίκων, καί ἵνα μὴ ἀπατάσθε τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὰ σοφίσματα καί καινοφωνίας τῶν ψυχοφθόρων τούτων αἰρετικῶν, οἵτινες ἀκολουθοῦντες σοφιστικαῖς κακοτεχνίαις καί παραλελογισμέναις διδασκαλίαις, ἐκτρεπόμενοι εἰς βεβήλους καινοφωνίας καί ἀντιθέσεις

ψευδωνύμων γνώσεων, ἠστόχησαν, κατά τόν Παῦλον², περί τήν πίστιν, καί ἀγωνίζονται ὄλαις δυνάμει καί ἐτέρους συνεφελκύσαι εἰς τό ἴδιον βάραθρον, καί προσηλύτους ποιῆσαι ὑμᾶς τῆς ματαιόφρονος καί σατανικῆς τούτων αἰρέσεως, πρόσφορον ὄργανον καί δέλαρ εἰς ταῦτα πάντα μεταχειριζόμενοι τήν παράλογον κατάλυσιν τῶν ἁγίων καί ψυχωφελῶν νηστειῶν, τήν ἀνετον ἄδειαν τῶν σαρκικῶν παθῶν καί ἡδονῶν, τήν παράνομον καί ἀντίθεον συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν, τῶν τε πεπραγμένων καί τῶν ἐσομένων, καί τάλλα ὅσα ὁ σαρκικός ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ καί ὀρέγεται καί εὐκόλως ἀποδέχεται.

Ἰδοῦ ἡμεῖς, ἐκπληροῦντες τά ποιμαντορικά ἡμῶν χρέη, ὑψοῦμεν τήν φωνήν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρός καί τροφοῦ, πρὸς ὑμᾶς τά πνευματικά αὐτῆς τέκνα, διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν καί συνοδικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, καί προτρεπόμεθα καί συμβουλεύομεν ὑμᾶς ἅπαντας, ἵνα προσέχητε ἑαυτοῖς καί μὴ συγκοινωνῆτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου· ἵνα στήκητε στερεοί ἐπὶ τήν ἀκράδαντον πέτραν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἐπὶ τήν ὁμολογίαν, ἣν ἐδώκατε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀναγεννήσεως ὑμῶν τῆς διὰ τοῦ λουτροῦ τοῦ θείου βαπτίσματος ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ Θεοῦ καί τῶν ἀοράτως παρισταμένων ἐκεῖ αὐλῶν αὐτοῦ λειτουργῶν καί θείων ἀγγέλων καί ἐνώπιον ἀνθρώπων, καί τήν ὁποῖαν μέλλει νά ἀπαιτήσῃ ἀφ' ὑμῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ φρικτῆ παρουσίᾳ ὁ Κύριος· ἵνα διακρατῆτε ἀνόθευτα τά δόγματα καί τά μυστήρια τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τήν ὁποῖαν καί ἐγεννήθητε καί ἐβαπτίσθητε

καί ἠύξηθητε καί εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ ἐφθάσατε· ἵνα μὴ, ἀντί τῆς ἀληθινῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σωτῆρος καί λυτρωτοῦ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ὁμολογοῦντες κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας ἄνθρωπον γηγενῆ, τόν Πάπαν, ἀνεπαισθήτως ἀρνησῆσθε ἀναφανῆτε· ἵνα μὴ, δοκοῦντες πίστιν εὐράμενοι ἀνετον, εἰς βάραθρα ἀσεβείας καταντήσητε· ὁ γάρ ἀπό τῆς Χριστοῦ πίστεως παρεκκλίνων, εἰς ναυάγιον ἀπιστίας καί αἰρέσεων καταβυθίζεται. Διό καί ὁ Παῦλος Τιμοθέῳ γράφων λέγει· «ταύτην τήν παραγγελίαν παρὰ τίθειμαί σοι, ἵνα στρατεύῃ τήν καλὴν στρατείαν, ἔχων πίστιν καί ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι περί τήν πίστιν ἐναυάγησαν»³. Τό δέ τῆς ὑγιοῦς καί ὀρθῆς πίστεως ναυάγιον ἐρήμωσίς ἐστι καί γύμνωσις πάντων τῶν καλῶν καί πάσης ἀρετῆς, καί οὐδεμία ἐλπίς ἀπολείπεται, ἐάν μὴ ἐπιστροφή γένηται· τί γάρ ὄφελος τοῦ λοιποῦ ὅλου σώματος, τῆς κεφαλῆς διεφθαρμένης ὑπαρχούσης; Κατέχετε λοιπόν, τέκνα ἡμῶν ἀγαπητά, τήν ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν ἐν ἀκεραιότητι, ἐν εὐθύτητι γνώμης, ἐν ἀπλάστῳ καρδίᾳ, ἐν καθαρῷ ψυχῆς συνειδότητι, ἀκεραίαν, ἀπαραχάρακτον, ἀπαράβατον, ἀμετάθετον, ἀδιάβλητον, ἀνυπόκριτον, καί ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἀπεκάλυψεν ἡμῖν, καί οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι παρέδωκαν, καί αἱ θεόπνευστοι ἐπτὰ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐπεκύρωσαν, δίχα προσθήκης, δίχα ἀφαιρέσεως, δίχα παρεκτροπῆς τινος ἢ ἀλλοιώσεως, ἵνα ἔξητε σωτηρίαν τήν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν.

Ταῦτα λοιπόν ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὁμοφρόνως τε καί ὁμοφώνως πρὸς πάντας τοὺς Ὁρθο-

δόξους ἀποτεινομένη, συμβουλεύει πατρικῶς καί προ-
τρέπεται πνευματικῶς, ἐκπληροῦσα χρέη ποιμαντικά
ἐνώπιον Θεοῦ καί ἀνθρώπων, πρὸς ἀπολογία ἐυ-
πρόσδεκτον τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ βήματος. Καί
ἐάν ὑμεῖς φυλάξητε, ἦν παρελάβετε παρακαταθήκην
τῆς πίστεως σῶαν καί ἀκέραιον, μέγας ἔσται ὁ μισθός
ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· εἰ δὲ μὴ, ἀνένοχοι ἡμεῖς παρά
τῷ Θεῷ. Πρὸς δὲ τοὺς ὁπῶσποτε ἐξολισθήσαντας καί
ἐκτραχηλισθέντας εἰς τὸν θεοσυγῆ Κατολίκισμὸν καί
ἐξαπατηθέντας παρά τῶν λαοπλάνων καί δολερῶν
ἀποτεινόντες τὸν λόγον, συμβουλεύομεν ἵνα ἐπιστρέ-
ψωσιν εἰς τὴν πατροπαράδοτον αὐτῶν εὐσέβειαν καί
Ὁρθοδοξίαν, μεταμεληθέντες δι' ὃν ἑαυτοῖς ἐπεσπά-
σαντο κίνδυνον ψυχικόν, ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τοῦ
Θεοῦ καί τῆς ἀμώμου καί ἀδόλου πίστεως τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, καί κλαύσαντες ἐπὶ τῇ ἀπαρνήσει τῆς Ὁρθο-
δοξίας, συνταγῶσι πάλιν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ,
ἀμετατρέπτῳ λογισμῷ καί ἀνεπιστρόφῳ καρδίᾳ, ἵνα
εὕρωσιν ἔλεος ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως παρά τοῦ φοβεροῦ
κριτοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, οὗ ἡ χάρις καί τό ἄπειρον
ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωλη', κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος, ἔχων καί
τάς γνώμας τῶν μακαριωτάτων Πατριαρχῶν, τοῦ τε
Ἀλεξανδρείας κυρίου Ἱεροθέου καί τοῦ Ἀντιοχείας
κυρίου Μεθοδίου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται.

† Ὁ Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ
συναποφαίνεται.

† Ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος. – † Ὁ Χαλκηδόνος Ἱε-
ρόθεος. – † Ὁ Δέρκων Γερμανός. – † Ὁ Θεσσαλονί-
κης Μελέτιος. – † Ὁ Σερρών Ἀθανάσιος. – † Ὁ

Ἰωαννίνων Ἰωαννίκιος. – † Ὁ Ἀγκύρας Νικηφόρος. –
† Ὁ Φιλαδελφείας Δανιήλ. – † Ὁ Κενσεντιλίου Ἀρτέ-
μιος. – † Ὁ Λήμνου Ἱερώνυμος. – † Ὁ Σκοπίων Γα-
βριήλ.

1. Ἰωάν. 10,11.

2. Α' Τιμ. 6,20-21.

3. Α' Τιμ. 1,18-19.

**ΜΗΝΥΜΑ
ΤΩΝ ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΤΑΤΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ**

(Αποσπάσματα)

Εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

1. Συνελθόντες ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς σύσκεψιν, σήμερον, 15ην Μαρτίου 1992, Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, τῇ πρωτοβουλίᾳ καί προσκλήσει τοῦ ἐν ἡμῖν Πρώτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Βαρθολομαίου, κατόπιν ἐκφρασθείσης ἐπιθυμίας καί ἄλλων ἀδελφῶν Προκαθημένων, εἰς Φανάριον καί ὑπό τήν προεδρίαν αὐτοῦ, ἡμεῖς, οἱ κατά ἔλεος καί χάριν Θεοῦ Προκαθήμενοι τῶν κατά τόπους Ἁγιωτάτων Πατριαρχείων καί Αυτόκεφάλων καί Αυτόνόμων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἦτοι:

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καί Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος,

Πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς Παρθένιος,

Πατριάρχης Ἀντιοχείας καί πάσης Ἀνατολῆς Ἰγνάτιος,

Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καί πάσης Παλαιστίνης Διόδωρος,

Πατριάρχης Μόσχας καί πάσης Ῥωσίας Ἀλέξιος,

Πατριάρχης Βελιγραδίου και πάσης Σερβίας
Παύλος,

Πατριάρχης Βουκουρεστίου και πάσης Ρουμανίας Θεόκτιστος,

Πατριάρχης Σόφιας και πάσης Βουλγαρίας
Μάξιμος,

Αρχιεπίσκοπος Μετσχέτης και Τιφλίδος και
Καθολικός Πατριάρχης πάσης Γεωργίας Ἡλίας
(ἐκπροσωπούμενος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου),

Αρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς και πάσης
Κύπρου Χρυσόστομος (ἐκπροσωπούμενος
ὑπὸ τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας),

Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος
Σεραφεῖμ.

Μητροπολίτης Βαρσοβίας και πάσης Πολωνίας
Βασίλειος,

Μητροπολίτης Πράγας και πάσης Τσεχοσλοβακίας
Δωρόθεος, και

Αρχιεπίσκοπος Κερέλίας και πάσης Φινλανδίας
Ἰωάννης.

Διαβουλευθέντες μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν και Ἀποστολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡμῶν θεμάτων και τελέσαντες ἀπὸ κοινῆς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν ἐπὶ τῇ Κυριακῇ ταύτῃ, τῇ ἀπὸ αἰῶνων ἀφιερωμένη τῇ Ὀρθοδοξίᾳ, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διαδηλοῦμεν τα ἐξῆς:

Δοξολογίαν ἀναπέμποντες ἐκ βαθῶν τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς ἰδεῖν ἀλλήλους

πρόσωπον πρὸς πρόσωπον και ἀνταλλάξει τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης και τῆς εἰρήνης, κοινωνῆσαι τοῦ Ποτηρίου τῆς Ζωῆς, ἀπολαύσαι τε τῆς θείας δωρεᾶς τῆς πανόρθοδόξου ἐνότητος, συνειδότες δὲ τὴν εὐθύνην, ἣν ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἡμῶν ὡς ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας και πνευματικῶν ἡγετῶν ἡ τοῦ Κυρίου πρόνοια, ἐν ταπεινώσει και ἀγάπῃ ἀπευθύναμεν πρὸς πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς συνεπισκόπους ἡμῶν και ἅπαν τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, εὐλογίαν ἀπὸ Θεοῦ, ἀσπασμὸν εἰρήνης και λόγον παρακλήσεως (Ἐβρ. 13,22).

Χαίρετε, ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ, πάντοτε! (Φιλ. 3,1).

Ἐνδυναμούσθε ἐν Κυρίῳ και ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ (Ἐφ. 6,10).

4. Μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἐνότητα και ὅλων ὅσοι πιστεύουν εἰς Χριστὸν ἐλάβομεν μέρος εἰς τὴν *Οἰκουμενικὴν Κίνησιν* τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ἡ συμμετοχὴ αὕτη ἐστηρίζετο εἰς τὴν πεποιθῆσιν ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ὀφείλομεν νὰ συμβάλωμεν κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος, παρέχοντες τὴν μαρτυρίαν τῆς μιᾶς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων και τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Εἶχομεν δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῶν μεγάλων δυσχερειῶν τὴν προσδοκίαν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ὑπολογίζη εἰς μίαν ἐκ μέρους ἀπάντων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων ἀλληλεγγύην, ἡ ὁποία ἀλλωστε διαρκῶς

διεκηρύττετο ως τό κύριον ἰδανικόν τῆς κινήσεως αὐτῆς.

Μετά πολλῆς θλίψεως καί συνοχῆς καρδίας διαπιστοῦμεν, ὅτι ὠρισμένοι κύκλοι ἐντός τῶν κόλπων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, προβαίνουν εἰς ἐνεργείας ἐντελῶς ἀντιθέτους πρός τό πνεῦμα τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀληθείας. Εἶχομεν ἀνεκαθεν εἰλικρινῆ μεθ' ὄλων ἐπικοινωνίαν εἰς τάς οἰκουμενικάς συναντήσεις καί εἰς τούς διμερεῖς θεολογικούς διαλόγους καί ἀνεμένομεν, μετά τήν κατάρρευσιν τῶν ἀθεϊστικῶν κομμουνιστικῶν καθεστώτων, ἀπό τά ὅποια τόσον δεινῶς εἶχον διωχθῆ καί ταλαιπωρηθῆ πολλαί Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἀδελφικήν συμπάραστασιν ἢ τουλάχιστον κατανόησιν τῆς μετά 50 ἢ καί 70 ἔτη ἀπηνῶν διωγμῶν δυσχεροῦς, ἐν πολλοῖς δέ καί τραγικῆς ἀπό πλευρᾶς οἰκονομικῆς καί ποιμαντικῶν προϋποθέσεων, καταστάσεως τῶν ἐν λόγῳ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἄντί τούτου, αἱ κατά παράδοσιν Ὁρθόδοξοι χώραι ἐθεωρήθησαν «τόποι ἱεραποστολῆς», καί οὕτω δημιουργοῦνται εἰς αὐτάς ἱεραποστολικά δίκτυα, καί ἀσκεῖται προσηλυτισμός μέ ὅλας τάς ἀπό δεκαετιῶν παγχριστιανικῶς κατακριθείσας καί ἀπορριφθείσας μεθόδους, ἐπί ζημιά τῆς ποθητῆς πορείας πρός τήν χριστιανικήν ἐνότητα. Ὅλως ἰδιαίτερος ἐπισημαίνομεν καί καταδικάζομεν τήν εἰς βάρος τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν δρᾶσιν τῶν εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης ἀνηκόντων *Οὐνιτῶν* εἰς Οὐκρανίαν, Ρουμανίαν, Ἀνατολικήν Σλοβακίαν, Μέσην Ἀνατολήν καί ἄλλαχοῦ. Αὕτη ἐδημιούργησε καταστάσεις ὄλως ἀσυμβιβάστους πρός τό πνεῦμα τοῦ διαλόγου ἀγάπης καί

ἀληθείας, τόν ὁποῖον ἤρχισαν καί προώθησαν οἱ ἀείμνηστοι ἡγέται τῆς Χριστιανοσύνης Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' καί Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθηναγόρας Α' καί ἐπέφερε βαρύτατον καί δυσίαιτον πλήγμα εἰς αὐτόν. Ἐν τῇ πράξει ὁ διάλογος οὗτος ἔχει ἤδη περιορισθῆ εἰς τήν συζήτησιν τοῦ θέματος τῆς Οὐνίας, μέχρις ὅτου ἐπιτευχθῆ συμφωνία ἐπί τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

Τό αὐτό ἰσχύει καί δι' ὠρισμένους *Φονταμενταλιστάς* καί *Διαμαρτυρομένους*, οἱ ὁποῖοι εἶναι πρόθυμοι «νά κηρύξουν» εἰς Ὁρθοδόξους χώρας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὑπό Κομμουνιστικά Καθεστώτα. Θεωροῦμεν ἀπαράδεκτον νά ἐκλαμβάνωνται αἱ χώραι αὗται ὡς «χώρος ἱεραποστολῆς», ἀφοῦ εἰς αὐτάς τό Εὐαγγέλιον ἐκηρύχθη πρό πολλῶν αἰώνων, οἱ δέ πιστοί τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐθυσίασαν πολλάκις καί τήν ζωήν των ἀκόμη διά τήν πίστιν εἰς Χριστόν.

Ἐν ἀναφορᾷ πρός τό θέμα τοῦτο ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὑφ' ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων καταδικάζεται ἀπολύτως πᾶσα μορφή *προσηλυτισμοῦ*, ὅστις δέον νά διακρίνηται σαφῶς ἀπό τοῦ *εὐαγγελισμοῦ* καί τῆς *ἱεραποστολῆς*. Ὁ προσηλυτισμός, ἀπευθυνόμενος εἰς λαούς ἤδη χριστιανικούς, καί εἰς πολλάς περιπτώσεις μάλιστα Ὁρθοδόξους, ἄλλοτε δι' ὑλικῶν δελεασμάτων καί ἄλλοτε διά διαφόρων μορφῶν βίας, δηλητηριάζει τάς σχέσεις τῶν χριστιανῶν καί ζημιοῖ τήν πορείαν πρός τήν ἐνότητα αὐτῶν. Ἡ ἱεραποστολή, ἀντιθέτως, ἀσκουμένη εἰς χώρας καί λαούς μή χριστιανικούς, ἀποτελεῖ ἱερόν τῆς Ἐκκλησίας χρέος, ἄξιον πάσης συνδρομῆς. Τοιοῦτον ἔργον Ὁρθοδόξου ἱεραποστολῆς ἐπιτελεῖται σήμερον ἐν Ἀσίᾳ καί

Ἄφρικῇ, εἶναι δέ ἄξιον πάσης ὑποστηρίξεως διορθοδόξως καί διαχριστιανικῶς.

5. Ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς καταλλαγῆς κινουμένη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μετέχει ἐνεργῶς ἀπό πολλῶν ἤδη δεκαετιῶν εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς *χριστιανικῆς ἐνότητος*, ἣτις καί ἀποτελεῖ ρητὴν καί ἀπαράβατον ἐπιταγὴν τοῦ Κυρίου (Ἰω. 17,21). Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς εἰς τὸ *Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν* εἰς τοῦτο κυρίως καί κατ' ἐξοχὴν ἀποβλέπει, διό καί δὲν ἐγκρίνει αὐτὴ οἰανδήποτε τυχόν τάσιν πρὸς ὑποβάθμισιν τοῦ πρωταρχικοῦ τούτου στόχου χάριν ἄλλων διαφερόντων καί σκοπιμοτήτων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ Ὁρθόδοξοι ἀποδοκιμάζουν ἐντόνως ὠρισμένας προσφάτους ἐξελίξεις εἰς τὰ πλαίσια τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ὅπως ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν εἰς τὴν ἱερωσύνην καί ἡ χρῆσις περιληπτικῆς γλώσσης ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Θεόν, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν σοβαρὰ ἐμπόδια εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος.

Ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι τῆς καταλλαγῆς ἡ σημειωθείσα πρόοδος εἰς τινὰς ἐκ τῶν διαλόγων, ὡς εἶναι ὁ μετὰ τῶν *Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν* (Μῆ-Χαλκηδόνιοι), εὐχόμεθα, ὅπως, αἰρομένων τῶν ὑπαρχόντων εἰσέτι ἐμποδίων, ὁδηγήσῃ εἰς αἴσιον ἀποτέλεσμα.

8. Ταῦτα ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Κυρίου διακηρύττοντες ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ καί μεγάλῃ ταύτῃ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας, καλοῦμεν ἅπαντας τοὺς ἀνά τὴν οἰκουμένην

εὐσεβεῖς Ὁρθοδόξους πιστοὺς εἰς τὴν ἐνότητα περὶ τοὺς κανονικοὺς αὐτῶν ποιμένας, τοὺς δὲ πιστεύοντας εἰς Χριστὸν εἰς *καταλλαγὴν καί ἀλληλεγγύην* πρὸ τῶν ἐπαπειλούντων τὸν κόσμον σήμερον κινδύνων.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί Πατρὸς καί ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν (Β' Κορ. 13,13). Ἀμήν.

Ἐν Φαναρίῳ, ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας, 15ῃ Μαρτίου 1992.

ΟΙ ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΟΙ
ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

του Τμήματος Θεολογίας

της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

Τό Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών παρακολουθεί με ιδιαίτερη ανησυχία τις προγραμματισμένες προσπάθειες του Βατικανού να ενεργοποιήσει τά ιστορικά κατάλοιπα της Ούνίας στην Ούκρανία, στη Μολδαβία, στη Γιουγκοσλαβία, στην 'Αλβανία και στην Τσεχοσλοβακία έναντι των έμπερίστατων όρθοδόξων λαών, για να επιβάλει την κυριαρχία του Παπισμού στην 'Ανατολική Εύρώπη. Τό Βατικανό έπωφελεΐται, ως μή ώφελε, από την καιρική σύγχυση των δυτικοευρωπαϊκών κρατών ενώπιον των ραγδαίων εξέλιξεων στους λαούς της 'Ανατ. Εύρώπης, για να έκβιάσει πιεστικές καταστάσεις εις βάρος των 'Ορθοδόξων.

Οί άπερίγραπτες *δολιότητες* και *βιαιότητες* έναντιον των 'Ορθοδόξων στίς περιοχές αυτές:

'Ανασύρουν στή μνήμη της 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τις τραγικές έμπειρίες από τό σταυροφορικό και άποικιοκρατικό σύνδρομο του Παπισμού στό ιστορικό παρελθόν.

Τροφοδοτούν με άνεξέλεγκτη και άνεξάντλητη έκρηξη φανατισμού και μισαλλοδοξίας λαούς, οί όποίοι

χρειάζονται τώρα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, ήρεμία και όμοψυχία, καιτοι ή ήγεσία του Βατικανού θά έπρεπε να γνωρίζει ότι ή θρησκευτική μισαλλοδοξία δέν θά έξαντληθεί βεβαίως μόνο στον πρώτο γύρο των ούνιτικών βιαιοτήτων.

'Επιβεβαιώνουν τή γνωστή ύποκριτική στάση του Βατικανού έναντι της 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας γενικότερα, αφού ο παπικός θρόνος άποδοκιμάζει μέν στον Διάλογο τήν Ούνία ως όδό προς τήν 'Ενότητα, αλλά συγχρόνως κατευθύνει τή βίαιη δράση των Ούνιτών σε κάθε συγκεκριμένη περιοχή.

'Εξανεμίζουν τους καρπούς των θετικών πρωτοβουλιών του Διαλόγου της 'Αγάπης και του έπισήμου Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ των δύο 'Εκκλησιών.

Καταστρέφουν με κοντόφθαλμη και μή ρεαλιστική εκκλησιαστική πολιτική τήν όδό για μία μελλοντική συνέχιση της ειλικρινούς και άνυπόκριτης κοινής πορείας προς τήν 'Ενότητα, για τήν όποία καταβλήθηκαν μέχρι σήμερα τόσο κόποι και από τις δύο πλευρές, και, τέλος,

'Αποκαλύπτουν σαφέστερα τή βαθύτατη σύγχυση του Βατικανού μεταξύ της μεσαιωνικής ταυτότητας και των σύγχρονων εκκλησιαστικά ούτοπικών και εκκλησιολογικά άπαράδεκτων άναζητήσεων του παπικού θρόνου.

Τό Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών, στή σημερινή του συνεδρία (20.1.1992) όμοφώνως:

Καταγγέλλει τήν πολιτική αυτή του Βατικανού στους έμπερίστατους 'Ορθοδόξους λαούς,

Καταδικάζει με άποστροφή τή χρησιμοποίηση της

πολιτικής επιρροής και της τυφλής βίας για την παρεμπόδιση και αυτής ακόμη της θείας Λατρείας των Ὁρθοδόξων στίς συγκεκριμένες περιοχές,

Ἀποδοκιμάζει τήν κινητοποίηση δολίων διπλωματικών μέσων ἐκεῖ ὅπου θά ἔπρεπε νά λειτουργεῖ μόνο τό πρωτεῖο τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, καί, τέλος,

Ἐπισημαίνει εἰδικότερα τήν ἀπαράδεκτη προσπάθεια τοῦ Βατικανοῦ νά προσεταιρισθεῖ διά τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας καί μέ ἀθέμιτα μέσα τήν περιστασιακά ἀπεσχισμένη καί ἀπομονωμένη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς περιοχῆς τῶν Σκοπίων, προβάλλοντος μία μεταπολεμική νεοφανή, καί κατασκευασμένη ἐθνότητα καί γλώσσα γιά νά ἀμφισβητήσῃ τήν ἐπί 3.000 χρόνια ἀστασίαστη ἐλληνικότητα τῆς Μακεδονίας. Τό Βατικανό σπεῖρει ἀνέμους καί θά θερίσῃ θύελλες.

Γιά τό Τμήμα Θεολογίας
Ὁ Πρόεδρος
Χρήστος Σπ. Βούλγαρης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΥΝΙΑ

(ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΕΙΟ)

1. Ὁ Θεός, Κύριος τῆς Ἱστορίας.....	3
2. Ἡ «Οὐνία»	6
3. Τό ἱστορικό πλαίσιο	7
4. Ἡ γένεση τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.....	11
5. Ἡ γένεση τῆς Οὐνίας.....	13
6. Ἡ Οὐνία καί ἡ Χριστιανική Ἀνατολή.....	16
7. Ἡ Οὐνία στήν Ἑλλάδα.....	24
8. Ποιός ὁ ἀληθινός κίνδυνος;.....	29
9. Ἡ εὐγλωττη σιωπή τοῦ Βατικανοῦ.....	37
10. Πώς ἐξηγεῖται ἡ ἐπιμονή τοῦ Πάπα;	40
11. Ὁχι ἀποπροσανατολισμός.....	47
12. Συμπέρασμα.....	50
13. Βιβλιογραφία (ἐπιλεκτική)	53

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1. Ἐγκύκλιος τῆς ἐν Κπόλει Συνόδου (1722) πρός τοὺς Ὁρθοδόξους Ἀντιοχεῖς	56
2. Ἐγκύκλιος τῆς ἐν Κπόλει Συνόδου (1838) κατά τῶν Λατινικῶν καινοτομιῶν	63